P.b.b.

Naš tednik Koroška

kulturno-politično glasilo · svetovnih in domačih dogodkov

Poštni urad Celovec 2 — Verlagspostamt Klagenfurt 2.

Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt

LETO XIV. / ŠTEVILKA 49 CELOVEC, DNE 6. DECEMBRA 1962 CENA 2.— ŠILINGA

Najbolje kupite ure, nakit in drugo pri urarskem mojstru

Gottfried Anrather

Klagenfurt, Paulitschg. 9
Popravila izvršim takoj in solidno, kupujem in zamenjam zlato in srebro (tudi strto zlato).

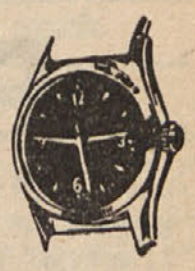

Prof. dr. Pavle Zablatnik - 50-letnik

Pred 50 leti, 4. XII. 1912 je bilo v Bilnjovsu p. d. pri Kumru veliko veselje. Dobili so sina, ki je pri svetem krstu v Bilčovsu sprejel ime velikega apostola in svetnika Pavla. Kdo si je tedaj ob zibki mislil, da bo postal iz fantka duhovnik, professor in jezikoslovec. Tako je vsakemu otroku Bog zarisal pot do cilja.

Začel je z drugimi otroki hoditi v Bilčovs v ljudsko šolo. Kmalu se je videlo, kako je fant nadarjen in Kumrov oče, priden kmet so si mislili, naj pa gre študirat. Začel je leta 1925 s študijem na celovški gimnaziji. V teh letih priprave je večkrat moral v bolnico, a študiral je tako pridno in marljivo, da je še zdrave učence prekosil. Z odliko je leta 1933 maturiral kot primus inter pares.

Na praznik svetih apostolov Petra in Pavla leta 1938 je bil posvečen v duhovnika. Lepa čast in veselje za blago Kumrovo družino in za vso bilčovsko faro! Po dolgih letih zopet novomašnik! V nedeljo 1. julija je nato pred župniščem na prostem zapel svojo prvo glorijo. Slavnostni pridigar je bil rajni g. dekan Kristo Košir.

Po primiciji je moral takoj prevzeti težko faro št. Lenart pri sedmih studencih, kjer je požrtvovalno deloval kot provizor. Dalje ga je vodila pot v Šmarjeto pri Velikovcu, kjer je bil več let dušni pastir.

Leta 1946 pa je šel v Graz na univerzo, kjer je vpisal filozofijo, klasične jezike in še slavistiko. Dokončal je svoj ogromni študij s profesuro in doktoratom. Njegova disertacija: »Duhovni doprinos koroških Slovencev« obsega nad 600 strani. Izčrpno je obdelal velikansko kulturno polje slovenskih šeg, navad, pesmi, običajev, za kar mu moramo biti zelo hvaležni.

Nekaj časa je deloval v Šmihelu na Dravi in bil poklican na celovško gimnazijo kot profesor verouka. Ko je začela slovenska gimnazija svoje poslanstvo, je bil naš dr. Pavle Zablatnik med prvimi, ki so se trudili, da nudijo naši mladini najboljšo izobrazbo in vzgojo. Sedaj uči latinščino, grščino, slovenščino in ruščino. Letos bo peljal kot razrednik prvi osmi razred k maturi.

Poleg tega vodi zelo požrtvovalno in uspešno kot predsednik Krščansko kulturno zvezo. Mnogokrat smo ga slišali v slovenskih radijskih oddajah in na raznih prosvetnih prireditvah, bil pa je tudi urednik in eden glavnih sotrudnikov mesečnika »Vera in dom« skozi več let.

Nasmejanega lica, jeklene volje in vedno veselega značaja, je naš slavljenec velikan v vrstah slovenskih rojakov- akademikov. Ko mu vijemo venec zlatih rož, prosimo Boga, da naj ga nam ohrani čvrstega in čilega še drugo polovico stoletja: v blagor dijakom, v korist slovenskemu narodu in v čast božjo. Ad multos et felicissimos annos! Na mnoga zdrava in srečna leta!

ZALINA ZVESTOBA

Veliko zgodovino ima naša narodna igra o Miklovi Zali. V Svatnah in Veliki vasi, dveh malih naseljih šentjakobske fare v Rožu, se je skozi številne rodove ohranilo ustno izročilo o rožanskem dekletu, ki so ga bili odpeljali Turki v sužnost in ki se je rešilo nazaj v domovino. To zna biti tudi resnično ozadje enega dogodkov izza krvoločnih vpadov Turkov v naše kraje v drugi polovici petnajstega stoletja. Ljudska domišljija je dala resničnemu dogodku okvir nasilno prekinjenega poročnega svatovanja Serajnikovega Mirka in Miklove Zale in zločinske igre židovskega Tresoglava in njegove Almire ter izračunala še sedmo leto Zalinega povratka iz harema.

Najbrž je bil šentjakobski odbornik družbe sv. Mohorja, naše stoletne kulturne matice v Celovcu, Šimen Janežič, ki je pripovedoval svojemu prijatelju prof. Jakobu Sketu ob razpisu družbine književne nagrade 200 goldinarjev o šentjakobski Zali. Z ljubeznijo je Sket proučeval v Rožu in še drugod po arhivih ozadje narodnega izročila. Za leto 1884 je nato izšla njegova »Miklova Zala« v 38. zvezku Slovenskih Večernic. Po svoji poljudnosti in živahnem slogu je postala ta zgodovinska povest pravi »bestseller« in je doživela šest izdaj samo v okviru Mohorjeve založbe ter bila prevedena tudi v češčino. Sketa so hvaležni Šentjakobčani imenovali za častnega občana.

V letu 1908 je povest o Zali dramatiziral naš rojak **Jaka Špicar.** V igri je mnogo njegovih lastnih prav posrečenih domislic, njegov je predvsem domači kolorit ohceti, njegovo je razporedje neposrednega dejanja. Nadvse posrečeno odrsko delo je nastopilo slavno pot: 1909 prvič na odru na Jesenicah in nato zapored na gorenjskih odrih, leta 1911 uprizori »Miklovo Zalo« celovško Slovensko krščansko-socialno delavsko društvo v dvorani pri Trabesingerju, sledijo Zalini nastopi na domala vseh večjih ljudskih odrih slovenskega jezikovnega ozemlja. Po številu prireditev in še po kakovosti priredb prvači seve skozi celo petdesetletje rožanski Št. Jakob. Svoj prvi vrhunec doseže marljivo kulturno društvo z Zalo na odru ljubljanskega narodnega gledališča v letu 1934, edinstveno posrečena je v povojnih letih njegova igra »Miklove Zale« na prostem na zgodovinskih tleh v Svatnah. Drugi višek svoje prosvete pa dosega društvo »Rož« sedaj s prireditvijo Zale na odru gledališča koroškega deželnega mesta na praznik Brezmadežne 8. decembra 1962. Ta dan bo letos hkrati naš narodno-kulturni praznik, naši Zali se bo poklonil tudi nemški kulturni Celovec.

Kaj je nenavadni čar rožanske Zale? Nedvomno je domače ozadje, domača zgodovina in še domača govorica nadvse privlačna. Dejanje o ugrabljenem lepem dekletu in njenem trnjevem potu je vobče človeško pretresljivo. **Prežihov Voranc** je zapisal, da si je ljudstvo v Zali ustvarilo lik plemenitosti, ljubezni in zvestobe do domačih ljudi in do rodne zemlje. V njeno podobo je ljudstvo vložilo vse tiste občutke, želje in hrepenenje, ki je njega samega navdajalo do svoje lepe, male domovine. »Miklova Zala je večna, živa vera koroških Slovencev v pravico, v zvestobo, v ljubezen do domovine«. Slovenski pesnik-prvak **Oton Župančič,** nekdanji dramaturg ljubljanskega gledališča, je sledil igri Šentjakobčanov v beli Ljubljani in je vzhičen nad koroško Zalo tedaj zapisal posvetilo dekletu, ki mu je v svoji molitvi v turški sužnosti razsvetlilo dušo in »kadar me skrb za nas napade in več nikjer ne bode nade, se spomnim Zale na kolenih, spet upov sem ognjenih in vem: naj pride kar še koli, za nas še zvesta Zala moli.«

Naj sledimo preroškemu prividu obeh slovenskih kulturnikov. Verujemo v Zalino zvestobo, v zvestobo naših mater, žena in deklet. Miklova Zala je živo oznanilo kulturno razbičanemu in ponižanemu narodu, da v njegovih najboljših še živi, kar je najdragocenejše v človeškem in tudi narodnem življenju: zvestoba, žrtev, ljubezen, molitev. To je Zalina oporoka, to je njeno naročilo na letošnji praznik Brezmadežne. dro

Serajnikov Mirko, vodja Rožanov, prisega na Gradišču zvestobo tovarišem in domači zemlji v borbi proti Turkom

Krčanska kulturna zveza

Slovensko prosvetno društvo »Rož« v Št. Jakobu bo proslavilo 50-letnico igranja Miklove Zale v soboto, dne 8. decembra 1962, ob eni popoldne v Mestnem gledališču v Celovcu z zgodovinsko igro v štirih dejanjih in osmih slikah

„Miklova Zala"

Po Sketovi povesti dramatiziral Jaka Špicar.

Med odmori igrajo združeni tamburaški zbori.

Vstopnice dobite v predprodaji pri Krščanski kulturni zvezi v Celovcu in pri domačih društvih.

OBJAVA

Prvo tromesečje zaključimo letos 15. decembra. Dijaki dobijo 14. decembra »šolska poročila«. V soboto, 15. decembra, je na Državni realni gimnaziji in gimnaziji za Slovence »Dan staršev«. V času od 13. ure do 16. ure dobijo starši pri vseh profesorjih pojasnila glede učenja in vedenja dijakov v šolskih prostorih, Lerchenfeldgasse 22, 2. nadstropje.

V soboto, 15. decembra, dopoldne pa je v Modri dvorani Doma glasbe občni zbor Združenja staršev. Začetek točno ob deseti uri. Ker so na dnevnem redu važne zadeve naše šole, so vsi starši naprošeni, da se občnega zbora zanesljivo udeležijo.

Ravnateljstvo
Državne realne gimnazije in gimnazije za Slovence

Jakob Špicar

dramatizator koroških zgodovinskih in radijskih iger.

Naš koroški rojak Jakob Špicar je gotovo eden najplodovitejših slovenskih dramatikov, saj so njegove igre poplavile odre prosvetnih društev v zadnjih 50 letih in imajo še danes velik uspeh.

Naj tukaj navedemo izmed njegovih premnogih iger le tiste, ki jih je **posvetil** Koroški ali zajema snov iz koroške zgodovine ali življenja.

»Miklova Zala«, najbolj poznana in največkrat igrana.

»Zadnji vitez Rebrčan«, uprizorjena letos na Rebrci, prej pa v Globasnici.

»Zlato iz Jepe« iz življenja rajnega loškega župnika Lajčaherja.

Zala obljubi Mirku zvestobo

»Drabosnjak« iz življenja koroškega ljudskega pesnika Andreja Šuster-Drabosnjaka, deloma uprizorili dijaki slov. gimnazije.

»Pod bičem«, o izseljevanju koroških Slovencev in trpljenju pod nacizmom.

»Cesarski ukaz«

»Nmav čez izaro«, igra s petjem iz preteklega stoletja iz okolice Baškega jezera.

Radijski prizori, ki nam jih je prinesel celovški radio v slovenskih oddajah: **Hema Krška, Osojski spokornik, Dva koroška pesnika, Skočidolski čebelar, Šentjur je pomagal, Na Višarje, Semenj, Šentjurja jahajo, Pust, Zvonovi so se vrnili, Šartel in krajčič, Terice, Kres, Krst, Ob meji** in druge.

Z jubilejno predstavo »Miklove Zale« v mestnem gledališču, kateri bo prisostvoval tudi avtor, se skušamo vsaj malo oddolžiti g. Jaku Špicarju za njegovo kulturno delo za Koroško.

Politični teden

Po svetu . . .

KUBA

Z nadaljno sovjetsko odločitvijo, da umakne s Kube poleg že odpeljanih raket tudi bombniška letala, tipa »Iljušin 28« ter strokovno vojaško osebje, je kubanska kriza, kakor povsem zgleda, praktično in diplomatsko premostena. ZDA so od svoje strani ukinile pomorsko in zračno blokado okrog otoka, ki je trajala skoro štirideset dni. Pridržale so si le pravico do letalskih izvidniških poletov, dokler kubanska vlada ne dovoli mednarodnega nadzorstva na licu mesta nad izvajanjem sporazuma med Kennedyjem in Hruščevom o odpravi raketnih oporišč ter ostalih vojaških objektov. Sovjeti so od svoje strani kolikor toliko zadovoljili Amerikance ter dovolili njihovim ladjam, da so se približale sovjetskim, ki so peljale domov vodljive izstrelke. Na ta način so se lahko prepričali o verodostojnosti sovjetskih obljub. Drugače pa je z mednarodnim nadzorstvom na kubanskem ozemlju samem, o katerem sta se Kennedy in Hruščev sicer načelno sporazumela, toda praktično ga je onemogočil Fidel Castro, ki je predlagal, da če se izvede nadzorstvo nad Kubo, naj se izvede tudi nad tistim delom ZDA, ki je najbližji Kubi.

KENNEDY — MIKOJAN

V zvezi s krizo okoli Kube se pogajanja med ZDA in SZ nadaljujejo v New Yorku. Ameriški predsednik je sprejel na dolg razgovor podpredsednika sovjetske vlade Mikojana, ki se je bil po dolgem bivanju v Havani vrnil v New York. Mikojan in Kennedy sta govorila tudi o razorožitvi, predvsem o prekinitvi jedrskih poizkusov in o Laosu. Dogovorjeno je bilo, da se bodo pogajanja nadaljevala med predstavniki v New Yorku. Mikojan se je sestal tudi z državnim tajnikom Deanom Ruskom, 1. decembra pa je zapustil ZDA.

REŠITEV OSTALIH PROBLEMOV

Po ugodnem izteku kubanske krize so se pokazale precejšnje možnosti za dosego sporazuma na ostalih spornih področjih. V poštev pridejo v prvi vrsti razorožitvena pogajanja, ki so se pravkar obnovila v Ženevi, ter vprašanje Berlina. Kubanska kriza je namreč koristila obema velesilama, čeprav so Sovjeti na zunaj morali več popustiti kakor Amerikanci, saj so sprejeli nič manj kot vse ameriške zahteve o demilitarizaciji Kube. Kennedy se čuti močnega, da je od sebe in vsega svobodnega sveta odvrnil veliko nevarnost — čeprav za ceno tveganega spopada s Sovjetsko zvezo — in je obenem dal dopovedati Hruščevu, da se z ameriško odločnostjo ne da šaliti. Hruščev pa od svoje strani prikazuje umik s Kube kot nesebično »žrtev za svetovni mir« ter ga spretno izkorišča v svoje propagandne namene, bodisi pred svetovno javnostjo, bodisi pred svojimi notranjimi, stalinističnimi nasprotniki. Zaradi tega bi verjetno rad razširil in poglobil pogajanja tudi na ostala mednarodna vprašanja.

ZDA pa so od svoje strani dobile pogum in so pripravljene sesti s Sovjeti za zeleno mizo. V rešitvi kubanske krize vidijo preokret v sovjetski mednarodni diplomaciji. Predno resno začnejo pogajanja, se hočejo, posvetovati s svojimi zavezniki in določiti skupno zahodno politiko do komunističnega tabora s Sovjetsko zvezo na čelu. V tem okviru je že napovedan obisk angleškega ministerskega predsednika Macmillana v Washingtonu za konec decembra. Še pred tem pa se bo Macmillan sestal z de Gaullom, da tako posreduje njegovo gledanje Kennedyju.

Indijsko kitajski obmejni spor ter ideološko politični spor med Pekingom in Moskvo sta pri obeh velesilah še okrepila ugodne perspektive, ki se obema odpirajo z nadaljevanjem politike sodelovanja in ohranjevanja politično-vojaškega ravnovesja.

KONFERENCA V ŽENEVI

Razorožitvena konferenca v Ženevi je po enajstih tednih prekinitve začela z nadaljevanji del v konstruktivnem in optimističnem ozračju. Sicer pa je optimizem nenehni in nujni spremljevalec začetka pri vseh razorožitvenih konferencah. Predlog nevezanih držav je dobil letos jeseni važno podporo OZN. Po njem naj bi od 1. januarja 1963 ustavili in prepovedali vse jedrske poizkuse. Članice Združenih narodov vztrajajo tudi pri drugih vidikih razorožitve. Jedrske sile imajo torej pri prizadevanju, da bi našle sporazumno rešitev, poleg obveznosti tudi krepko podporo svetovnih organizacij.

Sicer pa je Ženevska konferenca neposredno odgovorna Organizaciji združenih narodov. Sedemnajst udeleženih držav — Francija je po lastni volji zavrnila udeležbo — tvori odbor OZN za razorožitev. Seveda so važni tudi drugi vidiki razorožitve, vendar pa je očitno, da morajo dobiti prednost prizadevanja za pospešitev sporazuma o prepovedi jedrskih poskusov. Tukaj so se stališča obeh strani precej približala. Edino večje vprašanje, o katerem razpravljajo, so podzemeljski poizkusi. Američani trdijo, da lahko odkrijejo skoraj vse podzemeljske poizkuse; vendar pa še vedno vztrajajo pri mednarodnem nadzorstvu. Sovjetska zveza je vnovič predlagala, naj bi opravljali to nadzorstvo z zapečatenimi seismološkimi skrinjicami, ki bi jih postavili v strateških predelih Sovjetske zveze in ZDA. Skrinjice naj bi registrirale podzemeljske poizkuse. V rednih časovnih razdobjih naj bi jih odpirali in pregledovali. Zahod je pokazal, da ga ti predlogi zelo zanimajo.

. . . in pri nas v Avstriji

PO NOVI STARI POTI

Ministrski svet je predpretekli teden sklenil svojo razpustitev. Dosedaj vladajoči kabinet se je obvezal, da bo provizorično vodil vse državne posle, dokler ne bo novi zvezni kancler predložil zveznemu predsedniku ministre nove vlade. Državni predsednik je poveril dr. Alfonsu Gorbachu kot predsedniku najmočnejše stranke nalogo, naj sestavi novo vlado.

Vodilni ÖVP-jevski ljudje so se začeli pogajati s predstavniki socialistične stranke. Osnovna pogajanja so se vršila od 30. novembra do 3. decembra.

Gre za notranjo ureditev in ravnovesje strankarskih sil. Marsikaj se bo spremenilo, nekateri ministri bodo zapustili svoja dosedanja mesta. Sledili jim bodo drugi, stolčki so pač mimljivi! Izgledi FPÖ-jevskih vrst za soudeležbo pri vladi so zelo majhni. V političnih krogih govorijo o tem, da bi morala FPÖ na vsak način imeti moč, da nagne to ali drugo skodelico na politični tehtnici, kar pa omenjena stranka nikakor ne zmore. Zato njena prisotnost v vladi ne bi bila zadosti utemeljena.

AVSTRIJA NA OZN

Najnovejši nastop bivšega državnega podtajnika za zunanje zadeve Gschnitzerja si nekateri italjanski poročevalci razlagajo tako, da se bo Avstrija verjetno zopet obrnila na OZN zaradi Južne Tirolske. V svojih izjavah je bil Gschnitzer zelo oster. Italijo je obtožil, da izvaja taktiko odlašanja, v resnici pa ne naredi ničesar, da bi prišlo do rešitve. Avstrijci so se med zasedanjem OZN pokazali popustljive. Tako so Italijani zopet odložili pogajanja z Avstrijo, ki bi morala biti že 7. novembra v Salzburgu. Sicer ne potrebujemo več potnega lista za potovanje v Italijo, toda italijanska policija je sestavila »črno listo« Avstrijcev. Gschnitzer zahteva za Južno Tirolsko priznanje popolne avtonomije, vendar obsoja uporabo nasilja.

SLOVENCI
doma in po svetu

Turneja slovenskega okteta po Rusiji

Velik uspeh je imela turneja Slovenskega okteta in plesnega orkestra Radia Ljubljana po Sovjetski zvezi, kjer so slovenski umetniki v pol drugem mesecu navduševali rusko ljudstvo s pesmijo in glasbo. V tem času so priredili 37 koncertov po največjih mestih Rusije in povsod so želi velike uspehe.

O umetniški kvaliteti nastopov so poročali zelo pohvalno največji sovjetski časopisi in tudi zanimanje za te nastope je bilo veliko, saj so bile vstopnice za nastope povsod že predhodno razprodane. Obe umetniški skupini sta nastopili tudi na sovjetski televiziji.

Slovenski misijonar na Madagaskarju

Mlad slovenski misijonar č. g. Ivan Stanta pojde na otok Madagaskar v misijone. Že dolgo je gojil ta poklic in svoje predstojnike — lazariste je prosil, da bi smel oznanjati Kristusov evangelij med pogani v Indoneziji, kar mu je bilo dovoljeno. A malo pred odhodom na otok Java je bil izdan odlok indonezijske vlade, ki prepoveduje tujcem misijonariti po Indoneziji.

Sedaj so mu določili predstojniki otok Madagaskar za misijonsko polje. Ivan Stanta je bil rojen v Mirnu pri Gorici, kjer je tudi leta 1959 slovesno obhajal novo mašo ob asistenci številnih duhovnikov, ki so izšli iz te verne župnije.

Slikar Jaki v St. Moritzu

Na mednarodni razstavi grafične umetnosti v St. Moritzu je razstavljal svoja dela tudi slovenski grafični slikar Jaki. Njegova izvirna dela so povzročala mnogo pozornosti, ker kažejo nekak odklon od do sedanje evropske grafične tradicije in se odlikujejo z izrecno domišljijskimi motivi. Kritika ocenjuje njegova dela zelo pohvalno.

Slovenska slikarica v argentinski televizijski oddaji

Začetkom avgusta letos je imela lastnica nekega hotela v Tilcari v Argentini predavanje o Tilcari z ozirom na turizem in lepote pokrajine sploh. Poudarjala je, da tja prihajajo Amerikanci bolj kot Argentinci, pa tudi Jugoslovani. In tu je navedla ime akademske slikarice Bare Remec, katero je označila kot odlično moderno slikarico, ki se je vživela v indijanskega človeka in njegovo okolje ter podaja v svojih podobah s čudovitimi barvami bistvo jujujske pokrajine. Obenem s pripovedovanjem je pokazala gledalcem več kot 20 Barinih akvarelov in risb iz Tilcare, tako da je bilo več kot polovica predavanja posvečenega njeni umetnosti. Ista je ponovila predavanje s še več zgledi v Buenos Airesu, kjer je govorila o temi „Folklora v umetnosti", vse izključno na primeru Barinih risb, olj in akvarelov.

Prešeren v angleščini

Profesor dr. Janko Lavrin, ki je kot slavist deloval na angleških univerzah in je sedaj upokojen, je obiskal Ljubljano ter izjavil, da pripravlja v Londonu novo izdajo Prešernovih pesmi v angleščini, ker so dosedanje že pošle. Znana nemška založba Rowolt v Hamburgu je izdala Lavrinovo razpravo o Tolstoju v nakladi 40.000 izvodov. Knjiga je bila kmalu razprodana. Za isto založbo pripravlja Lavrin študijo o Dostojevskem.

Begunsko taborišče

v Avstriji je sedaj še samo v Traiskirchenu pri Dunaju. Kdor prekorači mejo in se javi oblastem kot begunec, je usmerjen v to taborišče. Tam preiskujejo njegov slučaj in presodijo po svojih vidikih, ali mu bodo priznali begunsko zaščito ali ne. Vedno je tam tudi več Slovencev. Kolikor jih ne vrnejo nazaj, čakajo na razne komisije, ki jim utrejo pot naprej v Avstralijo ali kam drugam.

Rimskim Slovencem

je zadnjo nedeljo oktobra maševal sam mariborski škof dr. Maksimilijan Držečnik, ki je sedaj v Rimu na vesoljnem cerkvenem zboru. Med mašo jim je tudi pridigal in poudarjal potrebo molitve in denarne akcije za pospešitev dela za proglašenje škofa Slomška blaženim. Po maši je v dvorani zbrane rojake nagovoril tudi ljubljanski generalni vikar dr. Jože Pogačnik, nakar so navzoči gledali skioptične slike iz mladosti škofa Slomška.

Med rojaki v Belgiji

je močno odjeknila smrt rudarja, pevovodja in kulturnega delavca Štefana Roglja, doma z Dolenjskega, ki je bil dolga leta eden voditeljev katoliških slovenskih rudarjev v pokrajini Limburg s središčem v Eisdenu. Podlegel je rudarski bolezni. Zelo veliko rojakov se je zbralo na njegovem pogrebu. Združene slovenske pevske zbore iz Belgije in Holandije je pri petju žalostink vodil rudar in pevovodja Ivan Kodeh iz okolice Charleroi v Valoniji.

ROMAN RUS:

VESTI O KONCILU

Koncilska dela v preteklem tednu

V ponedeljek, 19. novembra, so imeli koncilski očetje 22. koncilsko sejo. Na njej so nadaljevali s proučevanjem osnutka o virih razodetja.

Govorili so tudi o ekumenskem gibanju, ki je v zadnjih letih postavilo na nove osnove razgovor z ločenimi brati, tako s pravoslavnimi kot protestanti. Da bi prišli do boljših odnošajev, kot so bili v preteklosti, ki bi lahko pokazali pot zedinjenja, mora vsak jasno prikazati svoj nauk na miren, objektiven in jasen način, pri čemer pa mora spoštovati stališče drugih in iskati psihološki stil, ki ne bi ločil, marveč združeval. Seji je predsedoval kardinal Spellman, sveto mašo pa je daroval avstralski škof msgr Beovich. V dvorani je bilo 2.197 koncilskih očetov. V debato je poseglo 18 koncilskih očetov.

V torek, 20. novembra, so koncilski očetje na 23. seji nadaljevali s proučitvijo osnutka o virih razodetja v njegovi celoti. V teku debate tega dne je govorilo 16 koncilskih očetov; navzočih pa je bilo 2.211. Seji je predsedoval kardinal Frings, sveto mašo pa je daroval nadškof iz Kostarike msgr. Quiros.

V sredo, 21. nov., se je vršila 24. koncilska seja. Predsedoval ji je kardinal Ruffini, sveto mašo je daroval v bizantinsko-ukrajinskem obredu beograjski pomožni škof msgr. Bukatko. V debato je poseglo 16 koncilskih očetov, med njimi zagrebški nadškof msgr. Šeper. Navzočih je bilo 2.185 koncilskih očetov.

Kot običajno v četrtek ni bilo koncilske seje.

V petek, 23. 11. se je vršila 25. koncilska seja. Razpravljali so o dekretu o edinosti Cerkve, ki ima naslov „Ut unum sint", nato pa o osnutku konstitucije, ki se tiče brezmadežne Matere božje, „De Beata Maria Virgine".

Seji je predsedoval kardinal Caggiano, nadškof iz Buenos Airesa. Sveto mašo je daroval nadškof msgr. Tredici, ki je ta dan praznoval 60- letnico svojega duhovniškega posvečenja. Koncilskih očetov je bilo 2.153 od katerih je govorilo 17.

V soboto, dne 24. novembra, se je vršila 26. koncilska seja, na kateri so nadaljevali s proučevanjem sheme o sredstvih družbenega obveščanja. Koncilski seji je predsedoval kardinal Alfrink, sveto mašo je daroval švicarski škof msgr. Charriére. Koncilski očetje so ta dan poslali svetemu očetu brzojavko k njegovemu rojstnemu dnevu, ki ga je praznoval v nedeljo dne 25. novembra. Vseh koncilskih očetov je bilo 2.136. Govorilo jih je 24.

Na sliki s koncila v Rimu — trije Slovenci: 2. vrsta, na levi, beograjski nadškof dr. Josip Ujčič. 2. vrsta, na desni, ljubljanski nadškof, msgr. Anton Vovk, za njim msgr. Maksimilijan Jezernik.

John Steinbeck

OB PODELITVI NOBELOVE NAGRADE ZA KNJIŽEVNOST

John Ernst Steinbeck, ki mu je bila prisojena letošnja Nobelova nagrada za književnost, izhaja po očetovi strani iz nemškega rodu; priimek se je prvotno glasil Grossteinbeck. Po materini strani pa je v njem irska kri. Tej evropski mešanici pa se pridružuje ameriški element, ker je njegova stara mati po očetovi strani pripadala stari ameriški družini, ki se je že v 17. stoletju naselila v Massachusettsu.

Steinbeck se je rodil 27. februarja 1902 v majhnem kalifornijskem mestu Salinas. Oče je bil tam uradnik, mati Olive Hamilton pa učiteljica. Mladi Steinbeck je hodil v šolo brez posebnega navdušenja in bolj kot šola mu je ugajalo življenje na konjih. Kljub temu pa je le diplomiral na neki višji šoli l. 1918. Naslednje leto se je vpisal na univerzo v Stanfordu kot avditor, to se pravi, da izpiti zanj niso bili obvezni. Tu je prebil štiri leta in zanimal se je zlasti za naravoslovje in predvsem za morsko biologijo.

Bilo je l. 1925, ko je nenadoma prekinil študije, in se odločil za življenje literata. Poln upanja se je vkrcal na neko trgovsko ladjo in se skozi Panamski prekop peljal v New York. Toda to veliko mesto mu je nudilo le razočaranja. Postal je kronist nekega velikega lista v New Yorku, toda kmalu so ga odpustili, ker je kazal preveč neodvisnega duha. Da je lahko živel, se je lotil raznih del. V zimskih mesecih si je našel službo paznika na nekem posestvu v Sierri Nevadi ob obrežju jezera Tahoe. Tukaj je dolge zimske mesece samotnega življenja izkoristil s tem, da je napisal leta 1929 svojo prvo knjigo »Rdeča svetnica«, ki so mu jo navdihnili spomini iz Paname. Gre za ografski roman sira Henryja Morgana, angleškega pustolovca iz 16. stoletja, ki se je odpravil osvajat Panamo, ki se je tedaj imenovala »Zlata čaša«. Našel je založnika, ki je rokopis sprejel in knjigo izdal. To je bil četrti Steinbeckov rokopis, toda za prve tri ni bilo založnika.

Ko je zapustil mesto paznika, je odšel v neko ribogojnico za postrvi in pozneje na razna kmečka posestva. Leta 1930 se je oženil s Carlo Henning, s katero se je naselil v majhnem pristanišču Monterey. Imela sta čoln in večino svojega časa sta porabila za ribolov, da bi si tako povečala svoje zelo skromne dohodke. Pozneje, preden sta se ločila, sta se preselila v bližino San Francisca v Los Gatos. Leta 1932, še v Montereyu, je Steinbeck napisal »Pašnike na nebu«, zbirko novel o življenju majhne kmečke skupnosti. Delo je naslovil po imenu (Prerija na nebu) neke doline v bližini mesta Salinas. Leta 1933 je bil objavljen njegov drugi roman »Neznanemu bogu«.

Kljub svoji literarni kakovosti predstavljajo prve tri Steinbeckove knjige finančno popoln neuspeh: prodanih ni bilo vsega skupaj niti 3000 izvodov, vendar pa ni bil več daleč trenutek zmagoslavnega uspeha. Praktično je bil Steinbeck vse doslej neznan, a postal je na mah slaven leta 1935, ko je objavil »Polentarsko polico«. Knjiga je zelo hitro dosegla osem izdaj in neka filmska družba iz Hollywooda si je takoj zagotovila pravico za filmsko predelavo. Steinbecka je nenadna slava kar oplašila in umaknil se je v Mehiko.

Od burleskne epopeje svojih »paisanov« v Montereyu je Steinbeck leta 1936 prešel k socialnim temam z delom »Negotova bitka«. Za to knjigo je prejel zlato medaljo »Commonwealth Cluba«, ki jo podeljujejo vsako leto najboljšemu kalifornijskemu romanu. Še večji uspeh pa ga je čakal naslednje leto (1937), ko je izšla knjiga »Ljudje in miši«, v kateri še vedno opisuje življenje potepuhov in kalifornijskih kmetov. Delo je doseglo velik uspeh tudi v gledališki predelavi.

Leta 1939 so ga izvolili za člana National Institute of Arts and Letters in v tem letu je tudi objavil »Sadove jeze«, epski prikaz zgodbe kmečke družine, ki jo je uničila gospodarska depresija in ki je izgubila svojo zemljo, nakar se je morala izseliti. Ta strasten opis življenja kmeta, ki vidi, kako se od dne do dne trgajo vezi, ki ga priklepajo na zemljo, je dvignil silna nasprotovanja, toda avtorju je prinesel Pulitzerjevo nagrado 1940.

Po dveh manjših delih »The Forgotten Village« in »Sea of Cortez« je pisatelj leta 1942 objavil knjigo »Luna je zašla«, zgodbo o norveškem odporu. Po vstopu ZDA v vojno in po priložnostnem delu »Bombs Away« je Steinbeck postal posebni dopisnik lista »New York Herald Tribune« za Evropo; poslan je bil v Anglijo, nato pa na severnoafriško fronto ter v Italijo.

Ko se je vrnil v Ameriko, je od leta 1944 vse do 1961 objavil še mnogo raznih del.

K zgodovini Retoromanov na Tirolskem

V marsikaterem oziru spominja usoda Ladincev na Južnem Tirolskem na usodo Slovencev na Koroškem in Štajerskem. Tudi ladinščina je bila ves čas zapostavljena in preganjana. V 18. stoletju so v Montavonu na Predarlskem govorili še romanščino. Številna imena krajev, gora in polj na Predarlskem spominjajo na staro romansko prebivavstvo. Marija Terezija pa je prepovedala romanščino v Montavonu v vseh šolah, uradih in cerkvi.

Tudi v Vale Vanostu na Južnem Tirolskem je bila romanščina za časa Marije Terezije prepovedana in je najbrž zamrla okoli leta 1800. Na severnem Tirolskem so še v 14. stoletju govorili v nekaterih dolinah romansko; tako v Stubaitalu še v 16. stoletju. Jeseni 1959 se je podala avstrijska študijska komisija v zgornji Inntal, da bi raziskala in dognala ostanke romanščine v narečju tamkajšnjega prebivalstva.

Okoli leta 1570 so okoli Merana še govorili romansko. Prav tako tudi v vaseh Taufers, Mals, Burgeis, Matsch, Schludens in Laas. V Taufersu je izginil jezik leta 1750. Samo v Valle Gardena in Valle Gader vzhodno od Bozena se je romanski jezik obdržal še do danes.

Dokaz odpornosti romanščine so številna, moremo reči pretežni del krajevnih imen in imen gora na Tirolskem, posebno pa na Južnem Tirolskem. Šele po letu 1200 je nemško, oziroma ponemčeno prebivalstvo doseglo večino. Bavarski zgodovinar Riezler meni, da številčno razmerje med Bavarci nasproti Romancem ni bilo ugodneje od tega Langobardov v Lombardiji. Trditev je verjetno resnična, ker je okoli 80 odst. krajevnih imen romanskega izvora. Tudi Hugo Hantsch piše v svoji knjigi Geschichte Österreichs, Bd. I, 1950:

»... Stark kann die Zahl der Einwanderer nicht gewesen sein, denn die Eigenart der mediteranen Rasse drang durch und schuf in Verbindung mit anderen Eigenschaften einen deutschen Menschen ganz eigenen Typus; denn der tirolische Bauer unterscheidet sich oft mehr vom bayrischen Bauern als etwa der niederösterreichische oder steirische ...«

Isto velja za prebivavstvo zgornje Koroške, kjer imamo nešteto slovenskih imen vasi, gora, rek in ledin, ki so zadostni dokaz, da nemška prisiljenost ni bila tako velika.

Današnji Ladinci so torej ostanki nekdanjih južnotirolskih Romancev, katerih zgodovina sega zelo daleč nazaj. Danes živijo pod italijansko oblastjo in zato ni več nevarnosti, da bi jih Nemci ponemčili. Čutili so se pred letom 1918 tudi manjvredne, ker so tvorili samo majhno narodno skupino na Južnem Tirolskem. Soseščina 400.000 Italijanov v Trentini zanje ni bila nobena opora, saj so ločile visoke gore enega od drugega. Tudi takratnim oblastnikom ni bilo nič na tem, da bi ščitili njihovo posebnost ali da bi gojili in pospeševali njihovo kulturo. Pa saj doživljajo isto danes koroški Slovenci.

Zanimivo je pripomniti, da najdemo v avstrijskih časopisih od časa do časa članke o južnotirolskih Ladincih, ki poudarjajo, da se ta skupina ne da potujčiti od Italijanov. To Nemci posebno poudarjajo in priznavajo. Da tiči za vsem tem poseben namen, je znano. Saj gre Nemcem pred vsem za to, da ne bi prišel kak voditelj Ladincev in rekel: Mi smo vendar ostanki germaniziranih Romanov Južne Tirolske in kot taki imamo tudi prvo pravico, da upravljamo deželo mi in ne Tirolci.

Nekoč je na Koroškem nekdanji voditelj Hitlerjeve mladine in sedanji predsednik »Zveze vindišarjev« Einspieler omenil, da je treba koroške vindišarje obvarovati pred slovenizacijo, tako kot se morajo varovati Ladinci pred italijanizacijo.

Pred nekako šestimi leti je bila v nekem avstrijskem radiu oddaja, kjer je nastopil nek Ladinec in trdil, da so se Ladinci v srednjem veku umaknili v doline Gader in Gardena pred navalom Bavarcev ter, da so Romanci potomci starih Retov, Keltov in rimskih vojakov. Nekaj podobnega trdijo gotovi krogi tudi še dandanes na Koroškem, da so Slovenci baje mešanica Keltov, Rimljanov, Germanov in priseljenih Slovanov. Vendar vemo vsi, da to ni res.

Leskovčeva drama „Dva bregova" na argentinskem odru

Za pisateljevo sedemdesetletnico rojstva

V soboto, 24. novembra, je Ciudadelski oder uprizoril v režiji g. Špeha na novem odru na prostem v Slomškovem domu dramo Antona Leskovca „Dva bregova". Pisatelj je Škofjeločan, ki je l. 1930 umrl kot vodja davčne uprave na glavarstvu v Radovljici, ko mu je bilo komaj 39 let. Kot dijak je spadal v Krekov krog in se je uveljavljal kot igralec v okviru Slovenske dijaške zveze, kot dramatik pa se je pojavil l. 1927 v Domu in svetu in takoj žel uspeh z dramo Dva bregova iz l. 1928, ko je prišel z njo na deske Narodnega gledališča v Ljubljani.

Dva bregova je drama iz življenja beračev, najnižjega sloja „na dnu" naše družbe, ki jih Macafur organizira v nekakšno stanovsko zvezo, sovražno naperjeno proti sloju bogatinov. Dva bregova sta dva razreda, v katera je razdeljena družba. Macafur je neke vrste nekronani „kralj" beračev, katerega najvnetejši pristaš je Flore, iz občine izgnani mladi berač, smrtno zaljubljen v Rono, hčerko žganjarke Komposarice. Pri njej se je vzgajal tudi najdenček Krištof, katerega je neznan dobrotnik spravil v šole in se zdaj vrača kot advokat domov. Ta je že stopil na „drugi breg", pa ima vendar še stik z razredom beračev. Zaljubi se v Rono in jo hoče pripeljati „čez most". Sprva z zapeljevanjem, ki mu Rona ne nasede, potem, z ljubeznijo. Za Rono pa se peha tudi fanatik Flore, pritaš Macafurovega gesla, da „ni prehoda iz razreda v razred. Kdor je že tam, naj se ne vrača, in kdor je tu, naj ne hrepeni čez most." Rona visi v sredini. Zadnje dejanje je groteskno vizionarni beraški ples v maskah, na katerega prideta tako izgnani Flore, kakor tudi Rona, tedaj že v mestni službi, ta divje pleše, da se razvname vse v prepiru, ali naj jo trpe med seboj, ali naj jo spode, ker spada že v drugi sloj, zlasti še, ko je znano, da ljubi Krištofa. Ko pa se pojavi tudi Krištof v maski in zares zasnubi Rono, je vsa srečna in pripravljena za beg „na drugi breg". Tedaj zapove Macafur ljubosumnemu Floretu, naj kaznuje Rono za njeno razredno izdajstvo. Toda Flore ne more usmrtiti Rone, zabode pa Krištofa. In tedaj se izda skrivnost, ki leži čez vso dramo: Krištof je Macafurjev sin in ta „kralj beračev" je bil oni, ki je šolal „najdenčka" in ga tako postavil na drugi breg, nasprotno pa je hermetično zavajal svoj sloj diktatorsko in s silo in ni hotel, da bi si njegov sin iskal nevesto na „tem bregu beračev". **To je konec in smisel drame.** Kdor spočetka misli, da gre za resnični razdor sveta v dve polovici, da se pripravlja socialna revolucija proti bogatim, se prepriča v koncu, da sami voditelji revolucije mislijo drugače in bi samo radi prepeljali svoje najbližje brez trenj v tabor bogatih. Zavist do bogatega sloja je samo hrepenenje vključiti se vanj čimprej. Tako drama ni socialna drama, temveč drama človeških strasti in ljubezni, najbolj pa tragedija „kralja beračev", ki ni uspel v svoji egoistični težnji priti v ta sloj — s sinom. On je žrtev lastnega sovraštva.

Drama je močna slovenska moderna drama z etično vsebino. Čudimo se pa, da ta v bistvu romantična, pa naturalistična, z ozirom na okolje socialnega dna, toda z mogočnim andrejevskim plesom mask, še ni našla **operne oblike.** Prav je, da se je s to dramo Ciudadelski oder spomnil velikega slovenskega dramskega umetnika.

FERDO GODINA:

„Pravljica o logarnici"

Sveži in iz pristnega doživetja oblikovani svet Godinove pripovedi o sodniku za prekrške, ki si je šel pomirit živce v Mursko šumo, je neke vrste sodobna varianta vrnitve k pristni naravi in pristnim človeškim odnosom. Topla, mikavna, doživeta, z humorjem prepredena pripoved pomeni Godinovo rast v tej zvrsti pisateljevanja.

Kratke kulturne vesti

● TRST

V založbi Tržaškega tiska je izšel Jadranski koledar za leto 1963. Ta koledar je zbornik več kot 35 avtorjev o gospodarskih, etničnih, kulturnih ter drugih vprašanjih slovenskega življa ob morju in v mejah italijanske republike. Poživljajo ga pesmi ter krajši literarni prispevki z zanimivostmi, ugankami in ilustracijami. Prinaša tudi dokumentarno gradivo, med njim pregled tržaškega in goriškega slovenskega tiska za pretekli dve leti.

● PULJ

Ansambel Istrskega narodnega gledališča iz Pulja je izvedel Krleževo dramo »V agoniji«, s katero je počastil 70-letnico življenja in 50- letnico književnega ustvarjanja tega avtorja. To je bila druga krstna predstava puljske gledališke hiše v tej sezoni.

●CELOVEC — LJUBLJANA

Dr. Otmar Rudan — načelnik za kulturo pri koroški deželni vladi, ter intendant celovškega gledališča Otto Hans Böhm pripravljata v Ljubljani program za konkretno kulturno izmenjavo v prihodnjem letu. Dogovorjeno je bilo, da bodo že v prvi polovici leta 1963 gostovali na Koroškem Ljubljanska Opera, Slovenska Filharmonija, Slovenski oktet ter violinist Igor Ozim. Pri tem bo operno gledališče izvedlo Verdijevega Rigoletta ter Gotovčevo opero Ero z onega sveta, Filharmonija pa bo posredovala slovanska glasbena dela — Rahmaninova, Čajkovskega in Ramovša.

Obratno bodo iz Celovca prišli v Ljubljano člani Mestnega gledališča z Milökerjevo opereto »Beraški študent« ter znani pevski zbor celovških madrigalistov. Verjetno pa bodo tudi v dramskem repertoarju celovškega gledališča v prihodnji sezoni upoštevali eno izmed jugoslovanskih dramskih del, morda prav Krležo v zvezi z življenjskim jubilejem tega pisatelja. Dejansko mineva letos že 12 let, odkar se je začela plodna kulturna izmenjava med Koroško in Slovenijo. Bilo je leta 1950, ko je Ljubljanska Opera — kot sploh eden prvih jugoslovanskih ansamblov na povojnem gostovanju v tujini — nastopila v Celovcu.

●BONN

»Pot, po kateri smo šli« je knjiga o koncentracijskih taboriščih. Napisal jo je Bernhard Klieger. Večina prosvetnih ministrov nemških dežel jo je priporočila za šole. Ta knjiga, ki jo je izdal akcijski odbor bivših židovskih internirancev iz Belgije, opisuje življenje v taboriščih Auschwitz, Grossrosen in Buchenwald, pa tudi smrtne pohode internirancev na koncu vojne.

● VARŠAVA

Zadnja številka poljske revije »Nowa kultura« objavlja zapisek o poljski in slovenski poeziji. Pri tem ugotavlja, da pripravljajo v Ljubljani v prevodu pesnika Lojzeta Krakarja, »že znanega posrednika med poljsko in slovensko poezijo«, obširnejšo antologijo 53 poljskih avtorjev v slovenščini. Hkrati omenja, da poljski prevajalec Marian Piechal zaključuje izbor iz poezije Franceta Prešerna za poljsko izdajo.

● NEW YORK

Letošnja gledališka sezona v ZDA poteka v znamenju Berta Brechta. Newyorška gledališča so napovedala premiere »Matere Korajže«, »Kavkaškega kroga s kredo«, »Nenavadnega vzpona gospoda Uija« in starejšega Brechtovega dela »Mož je mož«. Za odrsko priredbo »Brecht o Brechtu«, v kateri so združeni najbolj značilni prizori iz njegovih dram in so jo doslej v New Yorku izvedli že več kot tridesetkrat, pa se zanimajo številne univerzitetne gledališke skupine v Združenih državah. Newyorška založba Grove-Press pripravlja natis zbranih Brechtovih del, ki bo obsegal deset zvezkov odrskih del in dva zvezka pesmi.

● KRANJ

»Oder mladih« v Kranju je pripravil prvo letošnjo krstno predstavo, Lebovičevo in Obrenovičevo dramo »Nebeški obred«. Mladi igralci, ki jih je vodil režiser Laci Cigoj, so dosegli z izvedbo lep uspeh.

● HAMBURG

Na eni izmed dražb podjetja Hauswedell so prodali rokopise in pisma pesnika Rilkeja za 220.000 mark. Menijo, da jih bo neznani kupec prodal muzeju v Hamburgu.

Pri nas na Koroškem

BISTRICA V ROŽU
(Nova cesta)

Prvi znaki pri zajezitvi Drave so se nedavno že pokazali. Strokovnjaki so na več mestih navrtali zemljo do 30 metrov globoko, da se prepričajo, kakšna tvarina je v njej. Sedaj pa vrtajo sredi Drave. Dospeli so prvi goseničarji, ki premikajo in odlagajo zemljo za novo cesto proti Dravi.

Nova cesta se bo odcepila od rožanske pod železniškim prehodom pod Bistrico v Rožu. Peljala bo ob železniški progi do kolodvora, kjer bodo pripravili velik prostor za odlaganje gradbenega materiala, ki bo dospel po železnici in bo namenjen za to zgradbo. Od tukaj bo vodila cesta, ki bo asfaltirana in osem metrov široka, čez rodovitna polja naravnost na Polano in od tam skozi log k Dravi, kjer bodo že sedaj začeli graditi most čez reko.

Tako je na vasi **Polani** postalo v zadnjem času zelo živahno. Osebni avtomobili in kombiji drdrajo skozi vas k Dravi, veliki tovorniki pa dovažajo potreben material. Barake za delavce nastajajo in veliki stroji ter goseničarji pojejo svojo pesem. In vse to je šele začetek živahnejšega življenja, ki bo sledilo pomladi.

PEČNICA IN OKOLICA
(Razne novice)

Malokdaj se oglasimo iz našega kraja. Od časa do časa se pa vendar moramo, saj se je marsikaj novega čez leto zgodilo.

V župnijski cerkvi popravljamo orgle in upamo, da nam bodo za božične praznike spet s pomlajenim glasom zadonele. Staro »mežnarico« smo nadzidali, tako da je zgoraj čedno stanovanje. V novem letu pa upamo, da jo bomo popolnoma popravili.

Pri podružni cerkvi v Sp. Borovljah pa je bil dokončno zravnan hrib in del zidovja je moralo biti popravljenega. Pa tudi lepo novo skladišče posojilnice je zraslo čez leto; na lepem in pripravnem kraju je, tako da lahko poleti in pozimi pridemo do njega.

Farna mladina iz Železne Kaple vabi na

Miklavževanje

ki ga priredi v nedeljo, dne 9. decembra 1962, ob pol dvanajstih dopoldne v farni dvorani v Železni Kapli.

Prisrčno vabljeni!

Dne 13. novembra pa je peljal pred poročni oltar mladi Tratnikov gospodar **Martin Resman** iz Ledine svojo nevesto Pečnikovo Mici. Poročne obrede je opravil nevestin sorodnik č. g. Jože Gabruč. V lepem nagovoru jima je dal zlate nauke za bodoče skupno življenje in se jima tudi zahvalil za zvesto sodelovanje pri cerkvenem zboru in pri Katoliški mladini, kjer sta oba bila vzorna člana. Res vesela in domača svatba je bila na Tratnikovem domu. Ko so bili želodci potolaženi in najhujša žeja pogašena, so se vrstile lepe domače pesmi še dolgo v noč; za dobro voljo pa je še posebno poskrbel čast. g. Gabruč s svojim zdravim humorjem.

Mlademu paru želimo dosti sreče in božjega blagoslova in upamo, da bosta še naprej ostala zvesta naši lepi slovenski pesmi in rodu!

RADNA VES
(Iz preteklosti)

To se je zgodilo tu pred več kot pol stoletjem:

Bilo je dne 2. decembra leta 1902. Avstro-Ogrska je praznovala šestdesetletnico, odkar je prevzel vlado cesar Franc-Jožef. Trije bratje-rodoljubi so sklenili na ta dan posaditi lipo sredi vasi, Drevo je stalo pod skalo in še tisto malo prsti okoli korenin je bilo zmrzlo, tako da je bil kar čudež, da se je že precej debelo drevo, presajeno v zmrzlo zemljo, sploh prijelo. Cel dan so potrebovali za presajanje in ko je bilo zvečer delo končano, so se pridružili še drugi iz vasi ter zapeli nekaj pesmi; prva je bila cesarska, zatem nekatere o lepi naši domovini in še v čast Materi božji, ker stoji njena kapelica nedaleč proč.

Pod to vaško lipo so se potem še v poznejših letih zbirali po večerih fantje ter peli okrogle, pa tudi druge kakor na primer: Tam za goro zvezda sveti . . ." ali „Domovina, mili kraj . . ." in še več drugih. Časi so se od takrat čudno spremenili: danes nihče ne vpraša, kdaj ali čemu je bila lipa posajena. Danes je že visoko drevo, ki služi raznim namenom; ali parkirajo tam vozila ali postavi gostilničar ob praznikih v njeno senco svojo mizo. Bili pa so tudi časi, ko so stali tam vaščani in obhajali vsak dan majnika pri kapelici šmarnice. Drugič se je spet zbralo tam vse, kar po dveh hodi, na primer ob pustu ali pa, če je dal lovec prepeljati ustreljenega divjega prašiča ali jelena in ga naslonil na drevo. Kakšne pustolovščine so se na tem kraju radniške kulture še godile, o tem pozneje kaj več.

KRČANJE
(Razne novice)

Zdaj, ko je zakrila jesenska megla pogled z naših hribov dol v Podjuno, se čutimo nekam odrezane od ostalega sveta. Zato bo prav, da se oglasimo v Tedniku z veselimi in žalostnimi novicami. Smrt se je letošnje poletje oglašala kaj pogosto v naši fari. Pobrala je starega **Primuža, Kotmončevega Lenarta** in **Golejevega Hanzija.** Tudi nesreč ni manjkalo. Tako se je težko poškodoval **Rutar,** ko je padel s češnje. Stari **Urec** na **Spodnjih Krčanjah** pa je podlegel v »borbi« z domačim bikom in moral tudi nekaj tednov v bolnico. Naš šolski ravnatelj **g. Srienc** pa se je šel zdravit celo na Dunaj, ker ga vedno mučijo odprte noge.

Med veselimi novicami pa prednjači vsekakor dogodek, ki je »zbil led« med krčanskimi ženini, o katerih se je trdilo, da so nekam strahopetni.

»Korajža velja«, si je rekel mladi **Kočmar** in se šel eno zimo v Tinjsko gospodarsko šolo učit, zraven pa menda malo poškilit tja na onstran Drave.

Mnogokrat je drčal nato njegov avto dol mimo **Lipice** čez Dravo, tja na žvabeško stran. Svojim znancem je zatrjeval, da se zanima samo za »podjunsko železnico«, kar mu pa ti le niso prav verjeli.

Prvo nedeljo v novembru pa so se vse sumnje uresničile. Zvedelo se je namreč, da praznujeta ta dan praznik svojega življenja mladi **Kočmar s Krčanj** in **Pavla Lutnik** iz čislane **Krištanove** družine v **Žvabeku.**

Po poročni maši so se zbrali svatje v prijazni **Luknarjevi** gostilni. Žvabeški pevci so skrbeli za židano razpoloženje. Saj je bila nevesta dolgoletna cerkvena pevka. Proti večeru so posetili svatovščino še šmihelski g. dekan s svojo navzočnostjo. Menda ni bil gol slučaj, da je bila kmalu po njihovem prihodu ukradena celo nevesta.

Pozno zvečer pa so pokali na Krčanjah možnarji, ko je pripeljal mladi Kočmar svojo izvoljenko na novi dom. G. župnik **Laura** so pozdravili mlado ženo v novi fari, zapel je tudi cerkveni zbor, nakar so čestitali novoporočencema sosedje in prijatelji prijazne Kočmarjeve kmetije.

Pozno v noč so še skupno praznovali ob lepi domači pesmi in obloženih mizah Kočmarjevo hojset, tako da je sosed **Navadnik** komaj dohajal odpirati steklenice in nalivati kozarce.

Želji vseh, da bi sijala sreča mladine zakoncema na skupni življenjski poti, se pridružuje tudi Naš tednik in vošči, da bi Bog blagoslovil Kočmarjev dom že zanaprej s tisto lepo domačnostjo, z vdanostjo do Boga in zvestobo do materine besede.

D A R I L A trajne vrednosti pri

L O D R O N

V I L L A C H, Lederergasse

● Pregroge, volnene in prešite odeje,

● zavese, namizno in posteljno perilo

AVTOMATIČNE ČRPALKE

Tako kot cigarete, žvečilni gumi in bombone, bomo lahko kupili iz avtomatov tudi bencin. Pred nedavnim so postavili na raznih nemških avto-cestah avtomatične črpalke. Žele so velik uspeh in popolno odobravanje šoferjev. Nemški zgled bodo zato posnemali tudi v ostalih državah.

Voznik bo moral vložiti novec, pritekla bo določena količina goriva, nakar bo stroj prenehal delovati in se bo avtomobilist lahko odpeljal.

Trgovina, ki je vredna tudi Vašega zaupanja!

Pri nakupu kakega darila je treba paziti na kvaliteto!

Če torej komu kaj darujete, ga veliko bolj razveselite z zares kvalitetnim blagom!

Priporočamo tekstilne predmete iz trgovine

Textil Janesch

= DAS HAUS DER GUTEN QUALITÄT =

KLAGENFURT VÖLKERMARKTERPLATZ 1

SAMONIG-PREISE erleichtern das Schenken

Herren-Hemden prima Sportflanell 65.90, **49.80**

Herren-Popelinehemd mit Reservekragen **89.—**

Herren-Pullover Lambswool, mit Langarm und V-Fasson **125.90**

Herren-Pelzhosen sehr warm, alle Größen, ... 35.–, **29.80**

Herren-Makohosen lang, innen gerauht . . **35.90**

Herren-Flanellnachthemden prima Qualität . . . **69.80**

Herren-Pyjama aus prima Flanell in Modestreifen **99.80**

Herren-Unterleibchen aus prima Baumwolltrikot, innen gerauht, mit Langarm **35.90**

Herren-Kräuselsocketts sehr haltbar, in schönen Mustern . . . 12.90, einfärbig **9.80**

Herren-Kräuselstrümpfe erstklassige, hochelastische Qualität, in schönen Mustern **18.90**

Knaben-Hemden schöner Sportflanell, ab **34.90**

Kinder-Strumpfhosen aus prima Baumvollgarn ab **19.50**

Mädchen-Makohosen innen gerauht . . . ab **8.95**

Mädchen-Nachthemden aus prima Baumwollbarchent . . . . ab **39.80**

Kinder-Pyjama aus prima Trikot, sehr warm, ... ab **49.50**

Kinder-Dralon-Gamaschenhose sehr haltbar und strapazfähig . . . . . ab **59.80**

Damen-Pyjama aus Mako-Baumwolle, sehr warm . . . . . **79.—**

Damen-Nachthemden aus prima Flanell, in schönen Mustern . . 69.80, **59.80**

Perlon-Unterkleider mit schöner Spitze am Büstenteil u. Saumabschluß **39.80**

Damen-Unterleibchen Baumwollripp, Langarm **19.80**

Damen-Pelzhosen mit Seiden-Effekt, in allen Größen **19.80**

Damen-Hosen aus prima Baumwollripp, alle Größen **11.90**

Damen-Strumpfhosen prima Qualität aus Helanca-Kräusel **39.80**

Frauen-Trägerschürzen aus prima Buntdruck, normale Durchschnittsgröße 19.80, **16.90**

Cocktailschürzen schöne Phantasie-Dessins, ... 17.90, **14.90**

Seidentücher neueste Muster . . . **13.90**

Nylon-Morgenrock wattiert, in Karo abgesteppt, schöne Dessins, leicht, sehr warm . . . **195.–**

Perlonstrümpfe in Modefarben, nahtlos **9.80**

Luxus-Perlon Markenware, in den Modefarben Caramel und Antilope, garantiert fehlerfrei **16.50**

Kräuselstrümpfe aus prima Helancagarn, Strapazqualität . . . **14.90**

Schlafrock aus gutem Baumwollflanell, bunt gemustert, knöchellang . . . . . **98.—**

Damen-Gummischlüpfer X-Zug, alle Größen . . . **19.80**

▶ **Besichtigen Sie unsere Weihnachtsschaufenster,**

▶ **sie zeigen Ihnen viele preiswerte Geschenke!**

SAMONIG

VILLACH **AM SAMONIG-ECK**

Občni zbor

Zveze absolventk gospodinjskih šol

V soboto, 1. decembra 1962, se je v prostorih v Mohorjevi hiši v Celovcu vršil občni zbor Zveze absolventk slovenskih gospodinjskih šol. Prispela so dekleta iz raznih krajev Koroške, vendar smo jih še mnogo pogrešali, ki bi jih bili tudi radi videli med nami. A vse, ki so prišle, so pokazale svoje posebno pozitivno gledanje na kulturno in narodno delo. Trdno upamo, da bo naslednji občni zbor privabil vsa dekleta, ki so kdajkoli obiskovala gospodinjske šole. Skupno hočemo pokazati pripravljenost do reševanja svojih nalog.

Predsednica zveze in voditeljica sestanka, gdč. **Rezi Hobel** je pozdravila goste in vsa navzoča dekleta. **Božičeva Pepca** je v okrepitev predsedničinega pozdrava podala še pozdravni nagovor — v obliki pesmi **Milke Hartmanove,** nakar smo prešli k programu samemu. Ob navzočnosti čč. sester iz Celovca, Št. Jakoba in Št. Ruperta je potekala seja v prav prijetnem domačem vzdušju, ki so ga ustvarjale besede, mnenja, slovenska pesem.

Prvi referat je imel urednik **Lipuš Flori.** Govoril je o poslanstvu slovenskega dekleta, ki je zapustilo gospodinjsko šolo. Dobesedno je dejal:

»Gotovo nismo veliko razmišljali, če smo se slučajno ustavili ob kaki stavbi, ki so jo ravno začeli graditi. Najprej so položili temelje, potem zidali stene, potem vedno več in vedno več. Vse se nam je zdelo samo ob sebi umevno — in zato nismo dalje razmišljali. In mogoče še sploh nismo pomislili, da ima vsaka reč v življenju svoje temelje. Da, tudi najvišji stolpi stojijo na temeljih, na osnovi. Ve, dekleta, ste dobila osnovo v domači hiši in v gospodinjski šoli. Saj ravno to je, česar se hočete danes zavedati še prav v posebni meri, saj zato ste se zbrale na občnem zboru. Moje misli naj vam bodo k temu le skromna pomoč, le rahlo trkanje na vrata, skozi katere ste šle, naj vam bo le preprost spomin na vse to, kar ste doživele in doživljale samo ve — kjer smo vsi drugi ostajali zunaj. Tako bodo tudi moja izvajanja zdaj samo tvegane besede nekoga, ki je prišel samo do vrat in vaše šole sam ni doživel. In zato mi oprostite, ako vas bom moral gledati pač bolj v svoji luči in s svojimi očmi.

Vendar je osnova ki ste jo dobile doma in v gospodinjski šoli, tako močna, da je nihče ne more spregledati. Na teh osnovah ste začele graditi v vas človeka. Vsaka svojega človeka, graditi točno to, kar hočeš postati v življenju. Mogoče verna, dobra mati, mogoče zvesta žena, mogoče zavedna Slovenka, mogoče vesela razposajena aktivistka, mogoče žgavni dar na žrtveniku — in mogoče katera celo vse. Vem, še gradite — in to je znak vaše mladosti. Biti mlad pomeni, nikdar priti do konca, nikdar dokončati, nikdar biti gotov — kakor otrok, ki nikoli ni našel dosti. Vedno, ko nehamo biti otroci, se začne starost. Zato vrzi iz sebe vse staro in zastarelo — in boš vedno mlada. In ostati mlada, to je vendar tvoja najiskrenejša želja!

Človek brez programa, človek, ki ne ve, kaj hoče, je star. Vendar je tvoje življenje, dekle, polno programa. Od dekleta, ki je hodilo v gospodinjsko šolo v Št. Rupert ali Št. Jakob pričakujemo več kot od drugih. Več dejavnosti, več aktivnosti za dobro, več ljubezni, več širine srca in duha, večjega duhovnega razgleda, več razumevanja za vse pojave v zasebnem in javnem življenju, kratko več človeka. Ali se ne oblačimo sodobno in se ne obnašamo času primerno, pa bodimo še po duhu sodobni. Ne recimo, tega ne razumem, recimo rajši, poskušala bom tudi to razumeti. Ne moremo mimo življenja, moremo samo skozi življenje. Ne moremo mimo časa, moremo samo skozi čas. Prav ve, dekleta, ste danes bolj kot kdaj prej poslane — v reševanje in ponovno odrešenje sveta. Zato morate imeti svoj program. Občni zbor te opominja, da si predočiš, kakšen program ima moje življenje? Stati za svoj narod in nikdar kloniti je program za fanta. Svoj narod (padli, propadli narod) dvigati je program za dekle. Svoj narod posvečevati je program za vse!

Vaše kulturno poslanstvo je vaša povezanost v Zvezo absolventk. Ta zveza ima samo tedaj svoj smisel in upravičenost, če hoče delovati. Dekle je veliko po svoji odprtosti, svoji vsestranski pripravljenosti. Človek, ki misli samo nase, in išče le sebe, ne osrečuje. Če hočeš živeti zase, živi za druge! Imate svoj list Odmevi. Imate druga slovenska glasila: Vero in dom, Naš tednik. In jih imate zato, da se boste ob njih spočivale? Pri Našem tedniku vedno manjka domačih novic — ne zato, ker bi se ne dogajale, temveč zato, ker jih nihče ne opiše. In vendar berejo ljudje izmed vsega najrajši te! Če bi si vsaka absolventka, ki je vendar upanje in bodočnost našega naroda stavila nalogo, da bo samo vsak tretji teden popisala kak dogodek iz domačega kraja in ga poslala uredniku, kakšna pomlad bi vzcvetela. Mlad veter bi zavzel po naših listih, veter, ki bi ga vsakdo z veseljem občutil in sprejel in ki bi bil močan dovolj, da bi oblikoval bodoči rod. Dekleta, imate kulturo, več kot si mislite. Napolnite z njo slovenske liste.

Da, danes ste zopet enkrat blizu šoli, ki vas je vzgajala, blizu kot redkokdaj med letom. Zopet ste blizu dragim ljudem, vašim učiteljicam, ste zopet blizu druga drugi. Danes je laže biti navdušen in poln sklepov in poln svojega poslanstva. A vrnile se boste nazaj v vsakdanje življenje, vsaka na svoje mesto, tja, kjer je človek najmanjši, in tam bo teže. In vendar bo treba vztrajati — ali pa pozabiti vse ideale. Ampak prepričani smo, da boste vztrajale. Kajti vsak občni zbor, tudi občni zbor absolventk gospodinjskih šol, naj bo nov začetek, naj poživi in okrepi stare ideale in sklepe. Občni zbor naj zbudi v vas zavest, da spadate skupaj, da rastete vedno tesneje v eno družino. Saj je Zveza absolventk zveza za vse, odprta vsem, ki so kdajkoli hodile v gospodinjsko šolo, tudi za poročene. Saj prav poročene potrebujejo zagotovila, da spadajo vendar še nekje v družino, kjer morejo biti spet enkrat kakor otroci! In samo z otroštvom si bomo zagotovili mladost. In v tem duhu in iz tega duha želim vam nov obetajoč začetek, predvsem pa — vedno mladosti«

Besede gospoda ravnatelja **dr. Joška Tischlerja** so živo segale v srca. Govoril je ob pesmi Otona Župančiča o luči, ki mora po dekletu in ženi zasvetiti vsakemu domu, ter želel, da bi bile prav absolventke vredne nositeljice teh luči. Odgovori, dekle, kaj je tvoja prva, druga, tretja luč?

Iz svoje dolgoletne izkušenosti kot žena in mati ter vzgojiteljica je govorila ga. **Marija Inzko.** Njene besede so bile odkrite rotilne besede današnjemu dekletu in njenim današnjim nalogam »dvigati z besedo in z zgledom. To je posebna naloga dekleta: pomagati, učiti, dvigati«. Govornica je pokazala, kako je mogoče dogodke vsakdanjega dne, tudi najmanjše in najneznatnejše, postaviti na za človeka in narod koristno mesto! Ga. Inzkova pa je zaključila s temi besedami: »Ker ste bile v šoli pri sestrah, vsi bolj gledajo na vas! Postavljene ste na svetilnik, zato svetite dobro in daleč! V vas ima oporo vaš župnik, pri farni mladini sodelujete, na koru pojete, skrbne in ljubeče hčere ste. Vidite delo doma, desna roka ste materi, zanesti se morejo vsi na vaše poštenje, na vašo dobroto«. Ni v teh besedah dovolj programa za vsako dekle?

Tajnica zveze gdč. **Fugger Anica** je podala obračun preteklega delovnega leta. Ob koncu zborovanja je bila podana razrešnica staremu odboru. V novi odbor Zveze absolventk so bile izvoljene: za predsednico **Rezi Hobel,** za podpredsednico **Dorica Sticker,** za tajnico **Milica Sienčnik,** za njeno namestnico **Kulnik Uršika** ter za blagajnico **Micka Krivograd.** Novoizvoljenemu odboru ter celotni zvezi želimo mnogo uspehov in dosego vseh ciljev, ki si jih je stavila.

VABILO

na jubilejni letni občni zbor Hranilnice in posojilnice Šmarjeta v Rožu, registrirana zadruga z neomejenim jamstvom, ki bo v soboto, dne 8. decembra 1962 ob 10.30 pri Kramarju v Šmarjeti.

DNEVNI RED

1. **Otvoritev, pozdrav in ugotovitev sklepčnosti.**
2. **Izvolitev zapisnikarja in dveh overovateljev.**
3. **Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.**
4. **Poročilo upravnega odbora.**
5. **Poročilo nadzornega odbora.**
6. **Čitanje revizijskega poročila.**
7. **Pregled in odobritev letnih računov za 1961.**
8. **Razrešnica upravnemu in nadzornemu odboru.**
9. **Volitev upravnega odbora.**
10. **Volitev nadzornega odbora.**
11. **Proslava 50. obletnice ustanovitve zadruge.**
12. **Počastitev zadnjega živečega ustanovnega člana.**
13. **Slučajnosti.**

V slučaju nesklepčnosti se ob upoštevanju določb o roku razglasa skliče z istim dnevnim redom drugi občni zbor, ki je sklepčen pri vsakem številu zastopanih članov (§ 31 pravil).

Vse zadružnike še posebej obveščamo, da bo ob 9.30 uri v farni cerkvi v Šmarjeti sveta maša za umrle zadružnike.

Po občnem zboru bo skupno kosilo vseh došlih članov na stroške zadruge, h kateremu pravtako izkreno vabita

upravni in nadzorni odbor.

Umni kmetovalec ne pozabi na apno

Umni kmetovalci pripravljajo že v jeseni njive in travnike, da bodo lahko spomladi pripravljeni na setev oziroma saditev. V prvi vrsti je treba že zdaj dati zemlji, kar ji gre, to je kolikor mogoče nadomestiti, kar so iz nje črpale rastline v tem letu. Zemlji pomagamo z gnojili najrazličnejših vrst, z domačimi, pa tudi z umetnimi. So pa tudi gnojila, ki učinkujejo bolj posredno, med ta štejemo predvsem apno, na katerega navadno naši kmetje in vrtnarji pozabijo.

Rekli smo, da sodi apno med posredna gnojila. Apno v prvi vrsti rahlja zemljo, pa tudi v veliki meri pripomore, da zemlja bolj izkoristi prava neposredna gnojila, kakor so gnoj, kompost in umetna gnojila. Apno tudi veže kisline, ki so večini rastlin škodljive; pretvarja lahko topljivo obliko kalcijevega fosfata v manj topljivo spojino. To delovanje apna je posebno važno v težkih tleh, ker apno zemljo posebno rahlja in jo dela bolj zračno; s tem vpliva zelo ugodno na razvoj koristnih bakterij, zlasti tistih, ki razkrajajo dušične organske snovi. Ker apno pospešuje razpadanje organske snovi in humusa, ga v peščeni zemlji, ki je že tako dovolj rahla in zračna, ne smemo trositi v velikih količinah, in to ne kot žgano apno, temveč le zmleti apnenec.

Včasih pride na trg apno, ki je zmes žganega apna in zmletega apnenca. Takšno zmes tvorijo tudi odpadki in ostanki apnenca. Mavec (gips) nima nikakšne vrednosti za apnjenje. **Apnimo navadno v jeseni. Pri** tem je treba razlikovati razne vrste zemlje. Peščeno zemljo apnimo drugače kakor težko glinasto. **Za peščeno zemljo** so potrebne **manjše** količine apna in za to je najboljši zmlet apnenec. Če pa tega nimamo, **vzamemo manjšo količino žganega apna.** (Žgano apno lahko nabaviš pri trgovcih z gradivom, ki sami apno gasijo in ga prodajajo za gradnje). **Koliko apna dodamo zemlji?** Če gre za peščeno zemljo, potresimo 10 do 15 stotov (Zentner) zmletega apnenca na hektar. Na zvezni glinasti zemlji **najbolje učinkuje žgano apno;** tega uporabljamo 15 do 30 stotov na hektar. Količina apna se ravna po tem, kakšna je zemlja. Če je zemlja bolj kisla, so potrebne večje količine.

Na njive in travnike bi morali navadno trositi apno **vsaj vsako tretje leto.** Kakor rečeno, delamo to v jeseni, in sicer trosimo apno na preorano njivo, ki jo bomo spomladi posejali z deteljo, s peso ali kako trosnico. Če sejemo deteljo v oves, jeseni pred setvijo ne smemo apniti, temveč storimo to šele naslednjo jesen. **Tudi za krompir lahko trosimo apno,** da s tem zrahljamo zemljo, vendar šele pred prvim okopavanjem med vrste; sicer je krompir rad krastav.

Apno naj nikoli ne pride globoko v zemljo, ker mora učinkovati na površini in ga mora tako voda izprati v globlje plasti. **Tik pred setvijo ga ne kaže trositi, ker bi škodovalo kaljenju, pa tudi ne na rastoče rastline.** Trosimo ga ob suhem vremenu, ker se ob mokrem maže in ga ne moremo enakomerno razdeliti po površini. Pri trošenju pazimo, da ne nastanejo kupčki in da je apno res čim enakomerneje razdeljeno, ker je potem njegov učinek mnogo boljši.

Množina apna je odvisna tudi od vrste rastlin, ki jih sejemo, pa tudi od načina gnojenja in od vrste gnojil, ki jih uporabljamo. S pridelki, pa tudi zaradi izpiranja in gnojenja s kalijevimi gnojili in superfosfatom se odvzamejo zgornjim plastem zemlje vsako leto velike količine apna. Prav zato moramo zemlji apno vračati.

Najvažnejši apneni gnojili sta žgano apno in zmleti apnenec. Zmleti apnenec učinkuje počasi, ker se mora v talni vodi raztopiti. Žgano apno deluje najhitreje in najmočneje, ker nastane v zemlji iz njega in iz vode takoj gašeno apno. Zaradi močnega in hitrega učinka ga uporabljamo zlasti za težko glinasto zemljo.

Filmska ocena

Bistrica v Rožu

Sobota, 8. 12.: **So liebt und küsst man in Tirol** (IVa). — Potovanje na morje s stanovanjskim avtom. Film z mnogimi popevkami. Nedelja, 9. 12.: **Der Orgelbauer von St. Marien** (IV). — Domovinski film. Sreda, 12.12.: **Der rote Kreis** (IV). — Napet kriminalni film.

Borovlje

Sobota, 8. 12.: **Es muss nicht immer Kaviar sein** (IVa). — Komedija za odrasle s premislekom. Nedelja, 9. 12.: **Diesmal muss es Kaviar sein** (IV). — Nadaljevanje I. dela. Torek, 11. 12.: **Diego, der Geächtete** (III). — Pustolovski film, Grof tiranizira kmete, ki se končno osvobodijo. Četrtek, 13. 12.: **Mörderspiel** (IV). — Kriminalni film.

Dobrla ves

Sobota, 8. 12.: **Der Greifer** (III). — Kriminalni film. Nedelja, 9. 12.: **Der Dorfmonarch** (IVb). — Sreda, 12. 12.: **Fuzzy, der Meistercowboy** (III). — Film iz divjega zapada.

Miklavčevo

Sobota, 8. 12.: **Ein Thron für Christine** (III). — Hčerka Amerikanca postane vladarica male države. Nedelja, 9. 12.: **Der Gauner und der liebe Gott** (IV). — Vlomilec se poboljšuje pod vodstvom vaškega župnika. Četrtek, 13. 12.: **Fuzzy, der Meistercovboy** (III). — Film iz divjega zapada.

Pliberk

Sobota, 8. 12.: **Frau Irene Besser** (IVa). — Dramatičen film. Zakonske težave moža, ki se je pozno vrnil iz vojnega ujetništva 2. svetovne vojne. Nedelja, 9. 12.: **Ein Thron für Christine** (III). — Glej pod Miklavčevo! Torek, 11. 12.: **R — Basis X 13 sprengen** (IV). — Duševno bolan mož hoče razstreliti neko raketno oporišče. Četrtek, 13. 12.: **Zauberhaftes Grönland** (II). — Krasni posnetki iz Grenlandije v okviru neke zgodbe.

Sinča ves

Sobota, 8. 12.: **Die Schlacht von Marathon** (IV). — Film o grški zmagi na maratonskem polju. Nedelja, 9. 12.: **Der Glöckner von Notre-Dame** (IV). — Ponedeljek, 10. 12.: **Reif für den Galgen** (IVa). — Film iz divjega zapada. Za odrasle s premislekom. Sreda in četrtek, 12. in 13. 12.: **Das Nachtgespenst** (III). — Petek in sobota, 14. in 15. 12.: **Der Bandit von Zhobe** (IVa). — Krvave borbe izza časa angleške kolonizacije v Indiji.

Št. Jakob v Rožu

Sobota, 8. 12.: **Vor Jungfrauen wird gewarnt** (IVb). — Neokusna veseloigra za odrasle z resnim premislekom. Nedelja 9. 12.: **Marina (III).** — Film za prijatelje popevk. Sreda, 12. 12.: **Der letzte Wikinger** (IVa). — Harald, zadnji Wikinger se maščuje nad morilcem svoje družine. Pustolovski film.

Moj odnos do nekatoličanov

Znan italijanski pregovor pravi, da je ves svet postal kakor majhna vas. Pa je tudi resničen ta pregovor. V istem času, kakor se je nekdaj raznesla novica po hišah majhne vasice, se danes s pomočjo iznajdbe telefonskih, televizijskih in radijskih naprav raznese novica po vsem širnem svetu do skrajnih mej Sibirije ali avstralskih planot.

Drugo moderno sredstvo, ki danes tako močno pospešuje širjenje najrazličnejših naukov, so brez dvoma tudi udobna in nagla prometna sredstva. Nekdanji oznanjevalci vere so porabili ogromno časa za svoja misijonska potovanja, danes je to mnogo olajšano. Tako se zares uresničuje gornji pregovor, da postaja ves svet prav majhna vasica.

Novi časi

To dejstvo je povzročilo marsikatero spremembo v sožitju sodobnega človeka v družbi. Od nekdanje patriarhalnosti ni preostalo ničesar več in stari ljudje se kar nekam prestrašeno sprašujejo, kam bo to privedlo, ko je še v njihovi mladosti bilo vse drugače. Domače kulturne vrednote so vse plepletene s paberki iz najrazličnejših delov sveta (poglejmo samo našo ljudsko pesem in razne indijanske popevke).

Brez dvoma vpliva ta sodobni mednarodni značaj kulturne mešanosti tudi na versko življenje sodobnika. Že obe svetovni vojni sta ljudi raznih ver močno med seboj pomešali in sodobno mednarodno gospodarsko življenje (preseljevanja) to še vedno bolj pospešuje. Saj že v naših vaseh najdemo ljudi različnih ver, pa tudi oznanjevalce vedno bolj vsiljivih verskih sekt moremo že vsak hip srečati po vaških domovih.

Tako pride katoličan v vsakdanjem življenju neštetokrat v stik z drugoverci, pa naj je to na delu v tovarni ali pri zabavi ali na cesti. Pri tem pa nastane, vprašanje, kako se naj katoličan zadrži v odnosih z drugoverci. Zlasti je važno, v koliko sme katoličan sodelovati z drugoverci pri verskih opravilih.

Pravila sožitja

Brez dvoma bo katoličan v vseh odnosih do nekatoličana spoštljiv in dostojen. Izogibal se bo vsake ostrejše debate in vsake žalitve. Razpravljanja z drugoverci, posebno še z raznimi sektaši (jehovci) navadno ne prinesejo nič pozitivnega, zato jih Cerkev odsvetuje; javne debate z drugoverci pa celo prepoveduje, kajti vero napadati ni težko, mnogo težje pa jo je braniti, za kar je potrebna zadostna izobrazba.

Isto velja tudi za čitanje nekatoliških knjig, če te razpravljajo o veri. Tisti namreč, ki v knjigah napada ali smeši katoliški nauk, je svoje trditve gotovo podprl z navideznimi »dokazi«, katere pač ne more vsak posamezni vernik kontrolirati. Le versko globoko izobraženi dobijo dovoljenje čitati take knjige.

Drži se svojega!

Čeprav je danes razmerje med pripadniki raznih ver mnogo umirjenejše, kakor je to bilo nekoč — saj v Nemčiji mnogokje dajo katoličani protestantom svoje cerkve na razpolago za bogoslužje in prihajajo v Vatikan predstavniki raznih ver k papežu — je vendar še vedno v veljavi načelo, da katoličanu ni dovoljeno se udeleževati bogoslužja nekatoličanov. Taka navzočnost katoličana pri nekatoliškem bogoslužju bi namreč lahko pomenila nevarnost za katoličana samega ali pa bi lahko bilo povod za pohujšanje. Le v izjemnih slučajih — iz službenih ali družabnih razlogov — bi bila dovoljena pasivna, to je brez vsakega sodelovanja, udeležba pri nekatoliških pogrebih, porokah ali podobnih slovesnostih. Pravtako bi smel katoličan biti navzoč tudi pri slovesnostih, ki so povezane s patriotičnimi navadami in običaji, čeprav so spremljani z verskimi obredi ali celo v verskih prostorih.

Načelo v odnosih katoličana do nekatoličanov je sledeče: »Svoje ljubim, tuje pa spoštujem!«

———

Dvoumna zadrega

Znana Elza Bergner se je pred kratkim vrnila z nekega gostovanja na Dunaj. Povabljena je bila h krstni slovesnosti v neko znano družino. To je bil že četrti krst, pri katerem je bila soudeležena tudi ona.

»Prav v zadregi sem,« je rekla ob prihodu, »ko sem že četrtič ob taki slovesnosti v vaši družini. — Saj ne vem, kako bi vam naj to prijaznost vsaj enkrat povrnila . . .«

Za mladino in prosveto

Svoboda in kultura

Tolikšne svobode, kot jo uživamo danes, še menda nikdar ni imel evropski človek. Znano je, da so nekoč proslavljali svobodo, ki vlada že dolga desetletja v Severni Ameriki. Zlasti v zadnjih dvajsetih letih pa je ta neomejena svoboda zajela tudi vso zapadno Evropo in vobče tako imenovani Zapadni svet.

Ta svoboda je najbolj vidna v najširši demokraciji kulturnega življenja. Svoboda tiska in svoboda kulturnega udejstvovanja — seveda v mejah državnih zakonov, ki ščitijo posameznika in družbo pred krivico, je slehernemu zajamčena. Nikogar ni mogoče klicati na zagovor ali ga ovirati pri njegovem kulturnem udejstvovanju, pa naj je to še tako samoraslo in izven običajne linije.

V območju svobodnega kulturnega delovanja je dopuščena danes popolna sproščenost in državne ustanove nikakor ne posegajo, da bi tudi preprečevale kulturni konkurenčni boj. Vsakomur je dovoljeno svoje ideje razširjati neovirano in tudi izbira sredstev v tem konkurenčnem boju je prepuščena prosti iznajdljivosti posameznika.

Vemo, da smo te svobode deležni le v deželah, kjer ne vlada diktatorski režim. Ljudje v komunističnih državah so izgubili še tisto malo svobode, ki so jo že nekdaj uživali. Pa tudi pri narodih, ki so se komaj še le otresli nasilja nacizma ali fašizma, se mnogi še vedno ne morejo otresti bojazni, da morda ne bo kmalu zopet kraj svobode zapravljen. V njih kosteh je še vedno sled prestanega strahu in njih spomin se nehote vedno znova povrača v tiste čase, ko je bilo nevarno že samo misliti drugače, kakor je bilo od zgoraj narekovano.

To velja zlasti pri nas na Koroškem, kjer je nacizem žalostnega spomina zarezal tako globoke rane v kulturno življenje našega ljudstva. Prestani strah zaradi nacionalnega in kulturnega zapostavljanja slovenskega življa skozi deset in desetletja kar noče zapustiti naših ljudi. Vsi ti še vedno menijo, da živimo v neki diktaturi, ki sicer ni tako divjaško okrutna, temveč bolj tajno zakulisna, a nekoč more zopet z vso okrutnostjo zopet na dan. Zato si ti ljudje prišepetavajo: bodite previdni in nikar se ne pokažite, da boste še enkrat trpeli . . .

Toda časi so se spremenili in to, kar se je dogajalo pod diktaturami, se ne bo več povrnilo. Nastopili so časi svobode in demokracije, zato je pa tudi kulturno udejstvovanje velikim in malim zagotovljeno. V kulturi vobče veljajo povsem drugačna merila kot v političnem življenju. Tam pravzaprav ni velikih in malih po številu, marveč vse bolj po globini kulturne moči. Zato se tudi najmanjšemu narodu ni treba bati pred velikim na kuturnem področju in vsak čut manjvrednosti je tu odveč. Pogosto je celo nasprotno, da mali narodi kulturno daleč presegajo velike. (Stari Grki, Irci, Slovenci, ki že tisočletja kljubujejo velikim).

Tudi koroškim Slovencem velja poziv: Sinovi ste naroda, ki se s ponosom sklicuje na svojo kulturo; bodite ponosni in krepko zagrabite za delo, saj danes uživate svobodo, za katero so se borili vaši očetje!

Iz filmskega sveta

Hollywood — kravja vas

Danes šteje filmsko mesto Hollywood preko 250.000 prebivalcev, dočim je pred 50 leti samo 500 ljudi živelo v tej vasici blizu Los Angelesa ob zapadni obali Amerike. Takrat je bil Hollywood navadna kmečka vas, kjer so kmetje gojili mnogo živine.

Da je ta vasica postala metropola ameriškega filma in sedež bogatih filmskih podjetnikov in zvezdnikov, je bil le slučaj. Neki mister Christie je kot lastnik malega gledališča zaradi dolgov moral izginiti iz New Yorka in je taval po Ameriki, dokler ni prišel v Hollywood, kjer mu je kar ugajalo. Z vaščani je začel zopet gledališko delovati, čeprav je imel le majhno izbiro igralcev. Saj ni imel denarja, da bi povabil imenitnejše igralce.

Z nekaterimi nadarjenejšimi vaščani se je kmalu lotil izdelovanja filmov. Zavedal se je, da morajo biti ti filmi zanimivi in poceni. Snovi je imel dovolj v takrat najbolj čitanih romanih »Iz divjega zapada«. In v tem je stoodstotno uspel. Od njegovih prvih sodelavcev — vaščanov iz Hollywooda — so nekateri postali svetovno znani cowboji.

Tudi v New Yorku so sedaj postali pozorni na Hollywood in neki Carl Laemmle se je pridružil Mister Christieju. Že leta 1912 je v Hollywoodu ustanovil znamenito ameriško filmsko firmo »Universal-International«. Tam je tri leta pozneje začel graditi posebno filmsko naselbino »Universal-City«, iz katere je nato z neverjetno naglico začelo rasti novo mesto — mesto sanj in središče svetovne filmske industrije.

DUNAJSKI KINO-PODJETNIKI SO VZGLEDNI

Ob priliki nekega zborovanja »Dobrega filma« na Dunaju se je odzvalo povabilu tudi precejšnje število kino-podjetnikov. Tudi razna ministrstva in občina je poslala svoje zastopnike. Na povabilo predsednika Adolfa Hauenja so kino-podjetniki sklenili, da bodo v vsakem dunajskem okraju (22 okrajev) v vsaj eni kino-dvorani predvajali film, ki ga priporoča akcija »Dobrega filma«.

BEBA LONČAR V AVSTRIJSKEM FILMU

Beba Lončar je mlada jugoslovanska filmska igralka, ki je sedaj prvič presenetila filmsko javnost na festivalu v Cannesu s filmom »Ona in on«. Svojo kariero je začela z nastopi na televiziji, ko je otrokom pripovedovala pravljice. Kmalu nato je nastopala v raznih filmih in končno je sprejela sodelovanje pri dunajski Delta-družbi v filmu po zgodbi koroškega pisatelja J. F. Perkoniga «. . . und ewig knallen die Räuber«. Film so snemali na Bledu in na Dunaju.

JANEZ JALEN: 10

CVETKOVA Cilka

»Aha, že vem, Robarjev Martin gre, zato se ti tako dobro zdi.« Minca je odlomila spet košček sira in ugriznila v črni kruh. Sestri sta je bili kar veseli. Vsaj dolgo ni nobena spregovorila. Minca pa ni mogla; je imela kar naprej polna usta.

Bič je pokal vedno bliže, dokler ni pod Cvetkovim listjem sam od sebe obstal Robarjev konj. Martin ga ni pognal. Se mu nikamor ni mudilo. Prisedel je k deklletom. Preden se je utegnil začeti pogovor, je pa Minca velela vsem, naj molčé: »Psst!«

Minca si je pritisnila desni kazalec na usta. Z levim je kazala podlasico, ki je švigala okrog koles pod vozom. Molče so vsi opazovali urnost strunastega života in se čudili konju, ki je mirno gledal, kako se je podlasica vzpela tik ob kopitu njegove prve noge in dlje časa oprezovala naokrog. Pa se je Martin premaknil, podlasica je šinila proti listju, priskakljala v nekaj vitkih skokih na vrh kupa in skočila Minci naravnost v naročje.

Minca je zacvilila. Grižljaj ji je padel iz ust in skoraj zaletelo se ji je. Planila je pokonci. Zdrsno listje se je pod premikajočo se težo razmaknilo in Minca je omahnila pod konja. Cilka in Rozalka sta od strahu obe hkrati zavpili, Martin pa ni utegnil nič reči. Pognal se je h konju, z močno roko ujel brzde, da obdrži konja vsaj dotlej, dokler se Minca ne izmota izmed konjskih kopit in izpred voza. Konj pa je sam od sebe stal mirno kakor prikovan. Še celo z nogo, za katero se je bila Minca nehote ujela, da ni zdrknila pod pot, ni ganil. Samo glavo je dvignil, ni mogel drugače, je Martin pretrdo nategnil brzde.

Urno se je Minca izkobacala izpod konja, popravila zavihano krilo, vstala in se zasmejala:

»Aha, ste se ustrašili, kaj?«

Minci se je dobro zdelo, ko je videla, da jo imajo vsi, sestri in Martin, radi in se zanjo bojé. Pa že jo je premagala radovednost: »Kam pa je smuknila podlasica?«

Izkazalo se je, da nihče ni utegnil paziti, kam in kdaj se je podlasica izgubila.

»Aha, ste vsi samo gledali, kaj bo z mano? Vas je skrbelo, kaj?«

Minca je že spet lezla na listje in gledala po kruhu in siru, ki sta ji bila v prejšnjem strahu padla iz rok.

»Še nagajaj nam navrh,« je hotela biti Cilka huda, »ko vendar ni dosti manjkalo, da ne umiraš sedaj poteptana in povožena tamle na poti. Boga zahvali!«

»Saj ga!« Minca je dvignila in sklenila roki, kakor jo je majhno učila Cilka, da je treba Boga zahvaliti. »Kar vérujem, da se mi zato ni nič zgodilo, ker sem bogca ovenčala, čeprav samo z narejenimi rožami. Sem že razmišljala, da bi papirno cvetje spet snela in odnesla v stan na Jelju, ko je bilo Cilki tako malo všeč. Pa naj le ostane, čeprav bi ga še nocoj razmočil dež in raztrgal veter.«

»Še Martinovemu konju se zahvali, ki je tako pameten, da se ni splašil ob tvoji vihri,« je opomnila Rozalka.

»Bom.«

Minca je pravkar pobrala izgubljeni kruh in ga površno očedila listja in prsti, ki sta se bila prijela božjega daru. Kruh je poljubila, kakor bi ga hotela sama pojesti. Stopila je h konju, odlomila drobljanec od še precej obilne pete in mu ga ponudila na odprti dlani, da bi je konj ne ugriznil v prste.

»Kako mu je ime, Martin?« je hotela vedeti.

»Vran.«

Konj je postrigel z uhlji.

»Črn kakor vran. Kdo mu je dal tako lepo ime? Ná, Vran.«

»Sam,« je odgovoril vsem trem Rozalkin fant. »Prav za prav sem ga le prekrstil. Prej je moral imeti drugačno in prav posebno ime. ‚Švorc' ni bil, kakor pravijo navadno Nemci črnim konjem. Vsaj pokazal tega ni. No, saj ‚švorc' se pri nas kaj grdo sliši.«

»Od kod si ga pa dobil, da ti niso povedali, kako ga nagovarjaj?«

»Iz Nemčije je bil poslan k nam za vojno odškodnino. Živo blago brez imena. Tudi nekaka žrtev vojske. Da morejo ljudje biti taki! Človek, ki ga zanese v tuje kraje, vsaj tistim redkim, ki mu hočejo biti dobri, lahko pove, kako naj ga ogovarjajo. Žival pa ne more. Konj, ne kaka mrha, zares konj, ki je zrasel pri dobrih ljudeh, se zbega in splaši in se dolgo ne more navaditi na nov red, čeprav pride pametnemu človeku v roke. K muhavosti nagnjeni konji začnó brcati in gristi. Biča in surovosti vajeni konji pa se sprevržejo v uporneže. Ne, ne delajo ljudje prav. Konjem, ki jih pošiljajo v tuje kraje, bi morali privezati v gnivo medeninaste tablice z vsekanim imenom. Še na drevesa, ki nič ne čutijo, jih obešajo.«

Minca je pokrmila konju ves kruh, drobljanec za drobljancem. Kazala mu je le še prazne dlani: »Nimam, nič več nimam, Vran.« Kakor bi bil Vran razumel Minčino besedo, ni več približal gobca k dlani. Naslonil je glavo Minci na ramo in tiho zarezgetal. Čudno. Morebiti ga je spomnila mlada postava Mince na kako drugo svetlolaso odraščajočo deklico, ki ga je morda v mladih letih privajala nase s kruhom in košček sladkorja kdo ve na kateri domačiji po obsežnih nemških ravninah. Bog ve? Videti je bilo, kakor bi bil hotel Vran Minci povedati, naj se nič ne boji, ne bo je pomandral, naj še stokrat pade podenj.

»Konja imaš zares prijaznega,« se je čudila Rozalka.

Pa je povedal Martin, kako Vrana nihče ni maral kupiti. Preboječ se je zdel vsem in za vse drugo prej poraben, samo za vožnjo po strmih in kamnitih bohinjskih potih, speljanih ob globokih prepadih ne. Njemu samemu je pa kar nekaj reklo, da konj ni slab, da je le ves iz reda. Dobil ga je za ceno, ki bi bila še med brati prenizka. Tudi očetu Robarju ni bil Vran nič všeč. Da mu z vozom vred pade pod Farjovec, ga je strašil, ko se je odpravljal za Ribnico vozarit hlode. Da se mu vse skupaj tako razbije in raztrga, da mu še po komat in opre-

P * I * S * A * N * O * B * R * A * N * J * E

Adventne litanije

Jagnje nam pošlji, Gospod,
da zavlada vesoljstvo.
Jagnje, ne leva, nam pošlji!

Jagnje, ki ne prevara,
čigar krotkost ne premine.

Jagnje, ki nas zavije v toplo odejo,
ki nas ogreje v naši mrzloti,
da nas pokrije v naši goloti.

Jagnje, ki se nam daje v hrano,
da ne poginemo na poti domov.

Jagnje, ki se vrže za nas med tigre in zmaje,
ki vse vojske s svojo vojsko premaga,
pred katerim beže vsi volkovi
in se pred njim zruši vsa zlobnost v prah.

Jagnje, ki se pase po tratah sveta
v žalosti in bolesti kot med trnjem.

Jagnje, odeto v kraljevski škrlat,
da nastopi vladarstvo na veke.

Pride naj polno modrosti,
luči naj slepim prinese.
Pride naj polno ponižnosti,
da premaga napuh.
Pride naj polno krotkosti
kakor rosa na rožo.
Pride naj polno moči,
imagovito nad breznom.
Pride naj kot žrtev nad vse draga,
da nas odkupi in zveliča.
Pride naj, da grešnike kliče,
ne pa pravičnih.

Jagnjeta nam je treba, Gospod,
ne leva.
Jagnje, ki je vredno, da odpre
sedmero pečatov knjige življenja,
ki je vredno, da prejme oblast,
ki je vredno, da veki vekov
pred njim kleče!

O, Jagnje božje, pridi, pridi!

Glej naše svetilke!
Prižgane so. Nismo pozabili olja.
Verujemo, upamo, ljubimo.
Naproti Ti žarimo,
čujemo in čakamo
ji v najtemnejši noči.

Pridi, o Jezus,
Pridi v platnu ali v orožju.
Pridi v nizkosti ali veličastvu.
Pridi v jaslih ali na oblakih neba.
Pridi v milem zvoku pastirske piščalke
ali ob zvoku trombe sodnega dne.

Pridi skrit v podobi kruha ali v žaru nebesnih zvezd.
Pridi v naročju Matere ali na svojem prestolu, na žrebetu oslice ali na nosilki kerubov.
Pridi k nam, pa ne proti nam.

Jagnje božje, ki odjemlješ grehe,
Jagnje božje, ki ne zabiš nikogar,
Jagnje božje, ki odpiraš nebesa,
Jagnje božje, kakor hočeš, pridi!

Ko bo padla z orjaškega telesa tega sveta
plameneča njegova krona, zlato sonce,
ko bo mogočno dvignil svojo glavo poslednji dan,
ko nas prestrašiš z mečem in tehtnico,
ko boš odtrgal raz svoje obleke mesec in zvezde,
ko se ob zvoku Tvojega glasu v grozi
stisnejo v vsej svoji goloti in nagoti
eoni in ljudstva, bližine in daljine —

tedaj se mora bati hudobni strahotne sodbe:
»Pojdi na levo!«
Dobri in zvesti služabnik pa bo v veselju
slišal mili Tvoj glas:
»Pojdi, blagoslovljeni mojega Očeta, na mojo desnico!«

Veliki, mogočni Sodnik, milostni, večni Bog,
Tvoja volja se zgodi! Pridi.

Športni kotiček

SMUČANJE:

Letošnja sezona kot priprava na olimpijado 1964

Francozi pretijo z novim »raketnim« stilem!

Avstrijska smučarska elita se je letos s posebno gorečim elanom lotila pod vodstvom Oberaignerja vežbanja za prihodnjo zimskošportno sezono, ki bo odločilnega pomena pri kvalifikaciji tekmecev za olimpijske igre v Innsbrucku. Naša elita je po vrnitvi **Stieglerja** in **Zimmermanna** iz Čila polnoštevilna. Na novo smo pridobili še Adalberta **Leitnerja**, ki je prej skozi vsa leta vozil za zapadno Nemčijo.

Pravtako intenzivno vežbajo tudi Švicarji, Italjani, Nemci, Amerikanci, posebno pa še nevarni Francozi. Z novim t. i. »raketnim« stilem, ki so ga iznašli Francozi, upajo predrzno optimistični smučarji te »struje«, da bo v dvoboju z avstrijskimi smučarji, proti katerim so preteklo sezono docela podlegli, letos zmaga na strani francoskih smučarjev. Isto so sicer Francozi prerokovali že z lanskim »ei-stilem«, s katerim tudi niso želi nameravanih uspehov. Letos pa se jih lahko še tem manj bojimo, ker so izgubili najboljša njihova tekmeca **Bozona** in **Duvillarda;** podala sta se namreč v Ameriko k mednarodni poklicni smučarski zvezi (profi) in kot taka nimata več dostopa na nobeno mednarodno tekmovanje, kaj šele na olimpijado. Odslej bosta konkurirala s tekmeci, kot so **Pravda, Hinterseer, Gramshammer, Schneider, Molterer** i. dr. Tako je dosedanji svetovni prvak profijev, Molterer (trikratni), s svojimi zmagami za nagrado dobil vsakikrat po 1200 dolarjev (13.000 S); in to je seveda za vse dobre smučarje zelo privlačno.

Tudi ljubitelji nordijske discipline (skakanje, tek v daljino) so se temeljito začeli pripravljati na zimsko sezono. Presenetljivo je, da sta predvidena tudi dva Korošca. **Janz** in **Dernoschnig,** za olimpijske igre. Kakor vsako leto tudi letos trenirata v Selah tek v daljino in skakanje. Že pred štirimi leti so cariniki zgradili pri Jugu v Plesnovcu skakalnico, ki je omogočala skoke čez 40 metrov. Dosedanji rekord te skakalnice nosi Dernoschnig (44 m.). Letos so jo še nekoliko podaljšali, tako da bodo lahko skakali čez 50 metrov.

Smučarski koledar: 1963:

Približno 350 tekem je predvidenih za to sezono na snegu, ki se bodo odigravale na avstrijskih zimskošportnih centrih. Smučarska zveza Avstrije je razpisala sledeče najvažnejše prireditve alpskih in nordijskih disciplin:

14. — 17. 1.: v Schrunsu mednarodne tekme za dame,

19. — 20. 1.: v Kitzbüchelu t. i. »Hahnenkammrennen«,

24. — 27. 1.: v Saalbachu t. i. »Drei-Pisten-Rennen«,

7. — 10. 2.: v Haus im Enstal avstrijsko prvenstvo,

16. — 17. 3.: mednarodne tekme na Goldecku,

23. — 24. 3.: na Patscherkoflu tekma za »Kreuzertrophäe«,

27. — 28. 4.: v Obergurglu tekma na ledeniku Gurgel,

21. 4.: v Zürsu «Linherr-Gedächtnislauf«, lauf«,

8. — 9. 6.: v Innsbrucku kombinacija smučanja in plavanja.

30. 12.: mednarodni smučarski poleti v Bergislu,

6. 1.: zaključek turneje poletov Avstrije in Nemčije v Bischofshofnu,

13. 1.: mednarodni smučarski poleti na Semmeringu,

17. 2.: avstrijsko nordijsko prvenstvo v Murau.

Generalna preizkušnja tekmecev za olimpijske igre pa se bo vršila v času od 15. do 17. januarja v Innsbrucku (za alpsko disciplino) in od 30. 1. do 3. februarja pa v Saalfeldenu (za nordijsko).

NOGOMET:

6000 GLEDALCEV NAVDUŠENIH NAD ZMAGO CELOVČANOV

V doslej najlepši igri je preteklo nedeljo celovška Avstria premagala salzburško Avstrio z rezultatom 3 : 1 in se tako pomaknila na 7. mesto v državni ligi. Da rezultat ni bil višji, se imajo gostje predvsem zahvaliti odličnemu vratarju Sekrü (ki je iz Turčije).

Že od vsega začetka so domačini obvladali igro in navdušili z lepimi napadi, vendar se jim ni posrečilo priti do vodilnega gola. Šele ko so gostje že vodili, nekoliko po sreči, z 1:0, se je Jugoslovanu Bulatoviču s prekrasnim strelom iz 16 m posrečila izenačba. Pri tem rezultatu se je končal tudi polčas.

Tudi v drugi polovici so se domačini hitro znašli in zavladali na igrišču. Že v 54. minuti so dosegli po lepi kombinaciji vodilni gol. Zmaga pa je bila zagotovljena, ko je v 76. minuti po precizni podaji Bulatoviča Lorber II zabil tretji gol.

Med najboljšimi igralci sta brezdvomno bila Jugoslovana Bulatovič, ki je k vsakemu golu prispeval svoj del, ter njegov sorojak Senauer, ki je tokrat stal prvič v moštvu domačinov. Dokazal je, da je tehnično dobro podkovan in da ni le pregleden dirigent, ampak se tudi dvoboja ne ustraši. Le s streli ni imel sreče. V obrambi sta navdušila Riegler in Hohenberger. V vrsti premaganih pa so se odlikovali Turek Sekrü, Maček in Karel.

NAMIZNI TENIS:

ST. PÖLTEN — določil najboljše med katoliško mladino

V nedeljo in soboto (1. in 2. decembra) so se v St. Pöltenu odigrale letošnje tekme namiznoteniškega prvenstva med avstrijsko katoliško mladino. Najboljši igralci vseh zveznih dežel so tam zastopali svojo škofijo. Koroško so zastopali **Sifferlinger, Hofbauer** (oba DSG Št. Lenart), **Wassner** (Borovlje) ter **Partl** (DSG Celovec).

Prvič v zgodovini koroške kat. mladine se je letos koroškim zastopnikom posrečilo vriniti se v tekmovanju med zveznimi deželami na 3. mesto.

Izid:

1. dunajska K M
2. gornjeavstrijska K M
3. **Koroška**
4. nižjeavstrijska K M

V tekmah med posamezniki pa so — kot vedno — prevladovali rutinirani Dunajčani, ki so tudi zasedli prva 3 mesta.

Rezultati:

1. Stanglica
2. Platz
3. Plech

HOKEJ NA LEDU:

KAC — zmagovalec v Beogradu

Preden se je celovško moštvo (KAC) podalo na turnir v Beograd, je še **na Jesenicah** odigralo prijateljsko tekmo proti tamkajšnjim hokeistom. Tudi izvrsten tehnik **Lemon** in vratar **Palmer** nista mogla preprečiti poraza (jeseniški igralci so namreč zmagali 7 : 5 — **lep uspeh Slovencev!**).

V soboto in nedeljo pa je KAC izšel po 2 turnirskih tekmah kot zmagovalec tekmovanja.

V prvi igri proti enakomočnemu moštvu iz Bukarešte je pripomogel do zmage edinole Kanadčan **Tom Lemon** — rezultat 7 : 2.

Proti **Partizanu Beograd** — 2. igra — so se Celovčani pravtako izkazali — zmagali so 12 : 2. Najboljši igralci KAC-ja so bili: **Lemon, Kakl, Williamson ter vratar Hübner,** za domačine pa **Anejčević,** ki je dal tudi edina 2 gola.

---

mo ne bo treba hoditi, da se še njemu kaj primeri. Vrana pa, da bodo že vrani, krokarji in lisice pokopali.

Minca je ovila konju roko okoli vratu. Vran se je kar potresel od veselja in od samega zadovoljstva porezgetaval, kakor bi se smejal.

»Kdaj si ga privadil tolike prijaznosti?« ni mogla Cilka razumeti konjevega vedenja.

»Marsičemu sem ga že priučil, res. To vedenje pa mora imeti od poprej. Sam kar gledam. Če bi mi kdo pravil, da je Vran prav tisti konj kakor takrat za Ribnico, bi mu kar ne mogel verjeti. Zgrda ga jaz nisem maral siliti, zlepa pa Vran ni hotel potegniti. Nazadnje smo ga tako premotili, da smo ga odvedli daleč nazaj in mu zavezali oči. Štirje smo ga vodili. Sprva si nikamor ni upal. Noge smo mu morali prestavljati. Počasi se je pa le ojunačil in se začel sam prestopati. Previsno skalo je kljub zavezanim očem čutil nad glavo. Kar majhnega se je naredil, kakor bi se hotel plaziti. Od samega strahu je bil ves prepoten. Morebiti se je prav zato tako bal, ker mu nihče ni znal prigovarjati s pravim imenom. Na Vrana takrat še ni bil vajen. Od takrat naprej pa ve, da je Vran. Če bi se mu pa le količkaj narobe zgodilo, bi ob besedi Vran še danes vedno strepetal. Tako pa nad vsakim, še tako globokim prepadom stopa mirno kakor po cesarski cesti in . . . Kaj bi pravil. Samo poglejta!«

Martin je pokazal z roko na Minco in v soncu se lesketajočo črnino svojega konja. Minca je šla ritensko po poti navkreber. Vran pa je drobenoljal za njo, kakor bi ga voz prav nič ne težil, in porezgetaval, kakor bi prosil Minco, naj ga vsaj še malo poljubkuje.

»Če se je konj v tvojih rokah res tako spremenil, kakor praviš, kako šele . . .«

Cilka je obmolknila. Premislila si je in ni hotela povedati začete misli do konca.

»Hočeš reči, da širokoustim?« jo je Martin napačno razumel.

Cilka se ni opravičila. Pogledala je sestri naravnost v oči in se počasi obrnila proti Martinu: »Dobrega moža bo dobila naša Rozalka. Kaj se ji mara. To sem hotela povedati.«

»Ne vem, če je Rozalka tvojega mnenja. Predolgo odlaša,« se je branil Martin pohvale in skušal napeljati pogovor v svoj prid.

»Potrpi, da se še Cilka odloči,« je zavrnila Martina njegova nevesta.

»Ne bo vama treba več dolgo čakati.«

Cilka je vstala. Spodnjo ustnico je stisnila z zobmi kakor vselej, kadar ji je bilo hudo. Naglo se je sklonila, pobrala nosilno rjuho, si jo vrgla prek rame in odšla navkreber po senožeti.

Martin je začudeno gledal za njo: »Nisem ji hotel reči najmanjše žale besede.«

»Molčal bi bil. Kaj priganjaš in siliš, ko ne veš. Nazadnje se Cilka res zaleti, da ji bo vse življenje žal.« Rozalka je odšla za Cilko.

Martinu ni kazalo drugega, kakor da je stopil za Vranom in ga prevzel Minci.

In spet je zašumelo listje pod grabljami in metlo. Sonce se je začelo spuščati proti vrhovom Bukovskih gora. V košati smreki je zacingljala črna žolna. Nad glavami grabljevk je prhutnila šoja.

Minca je hitela hvaliti prikupnega Robarjevega Vrana in skušala kar se dá povečati neokretnost težke Ravnikove kobile. Rozalka in Cilka pa sta samo molčali.

Robarjevemu Martinu pa bič ni kar nič več počil. Kaj kmalu je utonil v šumu listja tudi ropot voza.

Cilki so od napora zatrepetale noge. Tako težke rjuhe listja, kakršno je pravkar razvezala in stresla na dokaj narasli kup, ves dan ni prinesla k poti in tudi svoj živ dan še ne. Kakor cent. Pa bolj ko hoja navkreber in nastil, ki ga je nosila z brega navzdol, so jo zmogle glodajoče misli in skrbi. Zadnje čase se je kar vsak dan vsaj enkrat, če ne večkrat, pogovor zasukal tako, naj se odloči za Janeza ali Viktorja. Danes je pa še Martin začel. Celo Rozalka se bo prej ali slej naveličala čakati. Kdo bi jima zameril. Pri Robarju se naredi marsikatera škoda, ker ni prave gospodinje. Pa tudi zaradi same sebe mora napraviti konec tej negotovosti. Saj si ne more več tajiti, kako ji od tedna do tedna telo vene.

Kakor bi jo postalo sram same sebe, je povesila pogled in ugledala tik pred sabo modri cvet kocinastega jesenskega svedrca. Sklonila se je, ga odtrgala in si ga zataknila v gumbnico na prsih.

»Ah!« je zamahnila z roko in legla na prisončno stran v listje. Čez noge se je odela z rjuho, roke pa je z razkrečenimi prsti sklenila nad glavo. (Dalje)

Kaufen Sie bequem - kaufen Sie schon jetzt!

Samstag, 15., und 22. Dezember, nachmittag geöffnet!

Herren- und Damenschirme	145.—	108.—	78.—
Herrenpopelin-Hemden, I a - Qualität modische Dessinierung	126.—	89.—	75.— 69.—
Damen-Flanell-Blusen moderne mehrfarbige Karo-Dessins, in allen Größen ab:			74.—
Damen-Flanell-Nachthemden hübsch gemustert, Baumwollflanell, lange Ärmel, ab:			72.80
Damen-Pelschuhe echte Pelzfütterung, in allen Größen, ab:			162.—

Großauswahl an:
Christbaumschmuck ■ Parfumerie-Geschenksartikeln ■ Spielwaren und Sportartikeln!

ZAHLUNGSERLEICHTERUNG DURCH GARA-KUNDENDIENST

GÖC Kaufhaus Forum

KLAGENFURT, Bahnhofstraße 37

Baby staunt ...
WAS ES ALLES GIBT IM GROSSEN
Weihnachtsangebot für das Kind
Babyhaus THOMASSER
VILLACH, Widmanng. 33

Najnovejši MODELI BLUZ v najboljši kvaliteti in izbiri
Rosl König
Klagenfurt, Bahnhofstraße 9

Ein Weihnachtsgeschenk vom Mantelfachgeschäft V. TARMANN
MÄNTEL IN GROSSER AUSWAHL für HERREN, DAMEN und KINDER
Maßanfertigung u. Reparaturannahme!
bei Firma V. TARMANN, Klagenfurt, Völkermarkter Straße 16, Telefon 52-76

Blago za jesenske obleke, posteljno perilo
Velika izbira — zelo ugodne cene
L. Maurer
Klagenfurt Alter Platz 35

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

NEDELJA, 9. 12.: 7.30 Duhovni nagovor. — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo. — PONEDELJEK, 10. 12.: 14.15 Poročila, objave. Pregled sporeda. — Za našo vas. 18.00 Športni obzornik. — TOREK, 11. 12.: 14.15 Poročila, objave. — S knjižne police. — SREDA, 12. 12.: 14.15 Poročila, objave. — Kar želite, zaigramo. — ČETRTEK, 13. 12.: 14.15 Koročila, objave. — Mladina za mladino. — PETEK, 14. 12.: 14.15 Poročila, objave. — Od petka do petka po naših krajih in pri naših ljudeh. — To in ono. — Z gledališkega odra in z galerijskih sten. — SOBOTA 15. 12.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. — 18.25 Na dom obujaš mi spomin.

GLEDALIŠČE V CELOVCU

Petek, 7. dec., ob 20,00: **Elektra.** Gostuje Christl Goltz z Dunajske Staatsopere. — Sobota, 8. dec., ob 19,30: **Die Csardasfürstin** (zadnjikrat). — Nedelja, 9. dec., ob 15,00: **Die Ratten.** — Torek, 11. dec., ob 16,00: **Bunter Abend,** zaključena predstava. — Sreda. 12. dec., ob 19,30 **Die Ratten** (zadnjikrat). — Četrtek, 13. dec., ob 19,30: **Bunte Palette aus Oper und Operette.** — Petek, 14. dec., ob 19,30: **Carmen** (krstna predstava). — Sobota, 15. dec., ob 19,30: **Der Bettelstudent.** — Nedelja, 16. dec., ob 15.00: **Andorra** (zadnjikrat). — Za vse predstave prosta prodaja kart.

KOMORNE IGRE

Sobota, 8.; nedelja, 9.; sobota, 15.; nedelja, 16. dec. (zadnjikrat) **Candida.** — Prosta prodaja kart. Začetek vedno ob 19,30.

PFAFF Zick-Zack-Nähmaschinen
Leo Truppe
VILLACH - Oberer Kirchenplatz

STADLER Möbel
Sonderangebot!
Bettbänke
Hartholz, erstklassige Polsterung, modernste Stoffmuster in allen Farben
ab S 975.- im
„Haus der guten Möbel"
Klagenfurt, Theatergasse 4, Telefon 71-4-31

SCHUHHAUS GROHAR
für Sie renoviert und erweitert
moderne Räume — drei Spezialabteilungen
geschultes Personal — reichhaltiges Angebot
Wir danken Ihnen für Ihr Vertrauen und freuen uns auf Ihren Besuch
GROHAR

že sedaj mislite na obdarovanje!
Primerne božične darove dobite zelo poceni pri
WALCHER KLEIDUNG
Klagenfurt - Celovec, 10.-Oktoberstraße 2

Klavirje in pohištvo
Franz Kreuzer's Wwe.
KLAGENFURT, Kardinalplatz 1
Vse proizvode JOKA-WERKE

MALI OGLAS

Dralon seti — pulover in jopica — najnovejši kroji in barve! Izredno nizka cena: le S 245.—, v Celovcu pri SATTLER, Heuplatz.

Gostinski obrati, gospodinje, pozor!
Že sedaj si po ugodnih cenah nabavite manjkajočo opremo
v trgovini s preprogami
RADLMAYR
VILLACH
Velika zaloga žimnic, zaves, talnih oblog in raznih drugih vrst blaga za opremo sob
Plačilne olajšave!

List izhaja vsak četrtek. — Naroča se pod naslovom: „Naš tednik — Kronika", Celovec, Viktringer Ring 26. — Naročnina mesečno 7.— šil., letno 80.— šil., za inozemstvo 6 dolarjev letno. — Lastnik in izdajatelj: Narodni svet koroških Slovencev. — Odgovorni urednik: Janko Tolmajer, Radiše, p. Žrelec. — Tiskarna Družbe sv. Mohorja, Celovec, Viktringer Ring 26. — Tel. štev. uredništva in uprave 43-58.